

Samband mellan subjektivt välbefinnande och skolprestationer hos barn i årskurserna 4–6

Joanna Arvela & Alexandra Komsu

Magisteravhandling i specialpedagogik
Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier
Åbo Akademi
Vasa, 2023

Abstrakt

Författare Arvela, Joanna & Komsí, Alexandra	Årtal 2023
Arbetets titel Samband mellan subjektivt välbefinnande och skolprestationer hos barn i årskurserna 4–6	
Opublicerad avhandling för magisterexamen i specialpedagogik Vasa: Åbo Akademi. Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier	
Sidantal (50)	
Ev. projekt inom vilket arbetet gjorts SAMSYN	
Referat Det subjektiva välbefinnandet definieras i denna avhandling som individens utvärdering av sitt liv, genom de egna upplevelserna och känslorna. Skolprestationer definieras som de akademiska färdigheterna eleverna lär sig i skolan. Tidigare forskning påpekar att frågorna kring de akademiska prestationerna och elevernas välmående är aktuell, eftersom elevernas välmående upplevs vara sämre. Resultat från enkäten Hälsa i skolan visar att elevernas tillfredsställelse med livet har minskat mellan år 2019–2021 i årskurs 4 och 5. Syftet med denna avhandling är att undersöka möjliga samband mellan elevers välbefinnande och skolprestationer. Även möjliga skillnader mellan könen undersöks. Utgående från syftet har fyra forskningsfrågor utformats: <ol style="list-style-type: none">1. Hurudana samband finns det mellan elevernas livstillfredsställelse och deras skolprestationer?2. Hurudana samband finns det mellan elevernas positiva känslor och deras skolprestationer?3. Hurudana samband finns det mellan elevernas negativa känslor deras och skolprestationer?4. Skiljer sig dessa samband mellan flickor och pojkar? Resultaten i studien påpekar att det finns ett signifikant positivt samband mellan matematikprestationer och livstillfredsställelse. När matematikprestationer och negativa känslor granskades påträffades en negativ signifikant inverkan. Mellan läsprestationer och negativa känslor fanns en positiv signifikant effekt. Resultat i livstillfredsställelse visar ett positivt samband mellan pojkars livstillfredsställelse och deras matematiska prestationer, sambandet hittas inte hos flickorna. Mellan de negativa känslor och matematikprestationer påträffas ett negativt samband hos pojkarna, men inte hos flickorna. Mellan könen hittades inga skillnader i matematikprestationer när positiva känslor granskades. Könen har inga signifikanta effekter på läsprestationerna. För flickorna fanns ett positivt signifikant samband mellan läsprestationer och positiva känslor. Pojkarnas resultat visar ett negativt signifikant samband påträffas gällande läsprestationerna och de positiva känslorna. Denna studie, precis som tidigare studier påpekar att det kan finnas samband mellan elevernas välbefinnande och skolprestationer och därmed är det betydelsefullt att fortsätta forska inom delområdet.	
Sökord / indexord Välbefinnande, subjektivt välbefinnande, livstillfredsställelse, positiva känslor, negativa känslor, skolprestationer, well-being, subjective well-being, life satisfaction, positive affect, negative affect, academic achievement.	

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1. Bakgrund och val av ämne	1
1.2. Övergripande syfte	3
1.3. Centrala begrepp	3
2. Tidigare forskning och teoretisk bakgrund	4
2.1. Välbefinnande	4
2.1.2. <i>Subjektivt välbefinnande</i>	5
2.1.3. <i>Affektivt välbefinnande</i>	6
2.1.4. <i>Livstillfredsställelse</i>	8
2.4. Välbefinnande och akademiska prestationer	9
2.4.1. <i>Positiva känslor</i>	9
2.4.2. <i>Negativa känslor</i>	10
2.4.3. <i>Livstillfredsställelse</i>	10
2.4.4. <i>Könsskillnader</i>	11
3. Metod	13
3.1. Syfte, forskningsfrågor och hypoteser	13
3.2. Projektbeskrivning	14
3.3. Forskningsansats	15
3.4. Mätinstrument	16
3.4.1. <i>SPANE</i>	16
3.4.2. <i>The Students' Life Satisfaction Scale (SLSS)</i>	17
3.4.3. <i>FUNA</i>	17
3.5. Deskriptiv statistik	17
3.5.1. <i>Bortfall</i>	19
3.6. Dataanalys	20
3.7. Forskningsetiska aspekter	21
3.7.1. <i>Reliabilitet</i>	21
3.7.2. <i>Validitet</i>	21

3.7.3. Övriga etiska aspekter	24
4. Resultat	25
4.1. Forskningsfråga 1, 2 och 3	25
4.3. Skiljer sig dessa samband mellan flickor och pojkar?	27
4.3.1. Matematikprestationer	27
4.3.2. Läsprestationer	29
5. Diskussion	30
5.1. Resultatdiskussion.....	30
5.2. Metoddiskussion	35
5.3. Avslutande diskussion och förslag på fortsatt forskning	36
Litteraturförteckning	38
Tabeller	
Tabell 1	18
Tabell 2	19
Tabell 3	23
Tabell 4	23
Tabell 5	26
Tabell 6	27
Figurer	
Figur 1	28
Figur 2	28
Figur 3	29
Bilagor	
Bilaga 1: Enkät för positiva och negativa känslor	
Bilaga 2: Enkät för livstillfredsställelse	

1. Inledning

I det här kapitlet beskrivs bakgrunden och valet av tema för avhandlingen. Även övergripande syfte presenteras och centrala begrepp kommer definieras.

1.1. Bakgrund och val av ämne

Frågor om hur akademiska prestationer påverkar barnens välbefinnande blir mer aktuell, på grund av ökande krav på barnens prestationsnivåer, negativa trender i barns psykiska ohälsa och högre krav i skolan (Lettau, 2021). Ett av läroplanens uppdrag är att främja elevernas välbefinnande (Utbildningsstyrelsen, 2014). Det tyder på att skolan bör ha de rätta verktygen för att kunna nå dess uppdrag och eleverna ska få en trygg skolgång samt bidra till en hållbar livsstil. Avsaknaden av en tydlig riktlinje, på hur skolan ska stödja elevernas välbefinnande gör det svårt (Svane, m.fl., 2019). Även fast ett av målen anses vara främjande av elevernas välbefinnande upplever 10–20 % av världens barn och unga psykisk ohälsa (Steen & Thomas, 2016). Av personer som upplever psykisk ohälsa i vuxen ålder kan ungefär 50 % av de psykiska problemen anknytas till ungdomen och barndomen (Lettau, 2021). Enligt enkäten Hälsa i skolan finns det en tydlig minskning gällande tillfredställelsen med livet bland eleverna i årskurs 4 och 5 mellan åren 2019–2021. En minskning fanns också gällande trivseln i skolan. Minskningarna inom samma ämnen var ännu större bland eleverna i årskurs 8 och 9 (Institutionen för hälsa och välfärd, 2021).

Det finns en mängd olika forskningar som har visat ett samband mellan välbefinnandet och akademiska prestationer hos ungdomar (Bernal-Morales, 2018; Murphy, 2015). Trots detta finns det väldigt vag forskning kring hur välbefinnandet påverkar skolprestationerna hos yngre barn. Eleverna i de lägre klasserna i grundskolan har deltagit i enkäten Hälsa i skolan sedan 2017, men det var först 2019 som de själva fick svara på frågorna (Institutionen för hälsa och välfärd, 2022). Detta tyder på att det speciellt i Finland finns tydliga skäl att lägga mer fokus på forskning kring barns välmående och skolgång. Bernal-Morales (2018) lyfter fram att studier kring detta är knappt och vikten av att forskning gällande välbefinnande och akademiska prestationer behöver fortsätta eftersom det ger möjlighet för lärare att bättre förstå samband kring dessa ämnen. Enligt Talala (2019) kan skolpersonal påverka barnets välbefinnande med hjälp av olika stödåtgärder, som till exempel genom en trygg skolomgivning där lärandet främjar barnets självkänsla. Det finns behov för effektiva insatser för att främja barns välbefinnande i tidig ålder för en optimal senare utveckling i skolåldern (Ahtola 2019;

Björklund m.fl. 2014). I Läroplanen framkommer även betydelsen av att förebygga problem samt identifiera och utesluta dem. Lärandet bör ske kontinuerligt utan avbrott. Möjliga inlärningshinder ska förebyggas och åtgärdas så tidigt som möjligt (Utbildningsstyrelsen, 2014). Samtidigt visar Pisa resultat från år 2012 att Finland var ett av de länder som var högst rankade gällande elevernas prestationer, samtidigt som landet nästan ligger sist gällande skoltrivsel. Sociala medier erbjuder ungdomar möjligheter att engagera sig, utvecklas, delta och skapa sociala relationer. Detta leder till en oro för att passioner och erfarenheter som bidrar mest till deras utveckling sker utanför skolan, och därmed kan skolan upplevas som en stressande miljö och en del ungdomar kan välja att inte komma till skolan. Nästan hälften av grundskolans elever upplever cyniska känslor mot skolan de går i (Salmela-Aro, 2017). Enligt Salmela-Aro (2017) fanns det en koppling mellan studiepress och skolutbrändhet hos ungdomar som gick sitt sista år i grundskolan. Det fanns även en koppling mellan studieresurser och engagemang hos ungdomarna.

Vi har alltid haft ett intresse för välbefinnandet hos människor, och hur individers välmående kan påverka andra delområden i livet. Som kommande speciallärare anser vi att det är betydelsefullt att undersöka detta ämne, och se om det kan finnas samband mellan elevernas skolprestationer och välmående. En stor del av speciallärarnas yrke handlar om att stödja eleverna på olika sätt. Därför är det viktigt att veta om det är elevens välbefinnande som behöver stödjas för att kunna prestera bättre i skolan. Enligt Svane m.fl. (2019) är välbefinnande och psykisk hälsa betydelsefulla begrepp för pedagoger, eftersom tidigare forskningar påpekar att eleverna lär sig mer när de mår bättre. Eftersom det finns höga krav på barnens och ungdomarnas prestationer, är det betydelsefullt att undersöka hur barnens välmående påverkar deras skolprestationer och livstillfredsställelse. Med hjälp av den informationen kommer vi ett steg närmare i stödprocessen för att stödja barn och unga, för att de ska klara av att leva sitt liv i ett samhälle som är i ständig förändring. Med tanke på utbildningens uppdrag och vilka krav det ställer på eleverna såsom skolprestationer samtidigt som de ska växa till en självständig individ är det enligt Bernal-Morales (2018) ouppnåeligt utan en ordentlig hälsa eftersom kognitiva funktionen är nära relaterad till funktionen hos andra organ och inte minst till hjärnans processer. Skolorna bör uppmärksamma socioemotionella färdigheter och elever som har svårigheter att anpassa sig, för att stödja elevernas välbefinnande och utbildningsresultat samt anpassning (Salmela-Aro, 2017).

1.2. Övergripande syfte

Det övergripande syftet för denna magisteravhandling är att undersöka om det finns ett samband mellan välbefinnande och skolprestationer hos barn i årskurs 4, 5 och 6. Även könsskillnader undersöks. Med denna avhandling vill vi främja vetenskapen om välbefinnandet hos barn, och om det kan ha ett samband med barnens skolprestationer. Det finns mer forskning om välbefinnande och ungdomars prestationer, men betydligt mindre forskning om barnens välbefinnande och om det finns samband mellan barns välbefinnande och skolprestationer.

1.3. Centrala begrepp

Två begrepp som kommer vara centrala i avhandlingen är *välbefinnande* och *subjektivt välbefinnande*. Även begreppet *skolprestationer* kommer användas. *Välbefinnandet* omfattar alla sätt på vilka människor upplever och utvärderar sina liv positivt. Vad det exakt innebär att uppleva sitt liv positivt kan förstås på många olika sätt och skiljer sig också från person till person. Detta innebär att det blir väldigt svårt att få en entydig definition på begreppet välbefinnande. För en del personer kan välbefinnande indikera ett långvarigt tillstånd av tillfredsställelse, medan andra ser det som en indikator på fysisk och mental hälsa (Tov, 2018). I denna avhandling kommer främst *subjektiva välbefinnandet* användas. Med subjektiva välbefinnandet studerar man på hur människor utvärderar sina liv genom egenupplevda känslor, upplevelser och humör. Inom subjektiva välbefinnandet ligger fokuset inte på vad människan har eller vad som händer till hen utan snarare hur hen tänker och känner att hen har och det som händer till hen (Diener, 2003). *Skolprestationer* är enligt Bückner m.fl., 2018 ett resultat av undervisningen individen fått, och även en viktig faktor för att forma personens syn på livet. I denna avhandling är de akademiska färdigheterna de färdigheterna som elever lär sig i skolan (Bückner m.fl., 2018). Eftersom modersmål och matematik anses vara kärnämnen i skolan, kommer skolprestationer i denna avhandling operationaliseras som läsning och matematik.

2. Tidigare forskning och teoretisk bakgrund

I detta kapitel definieras begreppen välbefinnande och subjektivt välbefinnande. Det finns inte en entydig uppfattning av välbefinnande. Olika forskare definierar begreppet på olika sätt och ser på välbefinnandet ur olika perspektiv. Detta innebär också att det inte finns ett tydligt sätt för hur välbefinnandet ska mätas. I denna avhandling kommer det hedoniska perspektivet av välbefinnande, samt Ed Dieners (1984) definition av det subjektiva välbefinnandet att vara i fokus. Även det eudaimoniska perspektivet benämns. Tidigare forskning kring ämnet kommer även att presenteras i kapitlet.

2.1. Välbefinnande

Ryan och Deci (2001) lyfter fram två allmänna perspektiv av välbefinnande, det eudaimoniska och hedoniska perspektivet. Det hedoniska välbefinnandet (Diener, 1984), fokuserar på njutning och att uppleva höga nivåer av positiva känslor samt undvika smärta. Denna mäts genom trevliga känslor, otrevliga känslor samt livstillfredsställelse. Inom perspektivet värdesätts individens bedömning av hur väl deras liv går, och det kallas även för det subjektiva välbefinnandet (Tov, 2018).

Det andra perspektivet är det eudaimoniska välbefinnandet (Ryff, 1989) som fokuserar på att det finns en del behov eller egenskaper som är avgörande för ens psykologiska tillväxt, uppfyller man dessa behov ses det som välbefinnandet har uppnåtts. Inom det eudaimoniska välbefinnandet ser man på mening, tillväxt och autonomi (Tov, 2018). Dessa två perspektiv skiljer sig åt genom att det hedoniska välbefinnandet också kan ses som det subjektiva välbefinnandet eftersom det fokuserar på individen själv utvärderar sitt liv medan det eudaimoniska välbefinnandet kan ses som psykologiskt välbefinnande, där mål och aktiviteter värderas i människan värde och identitet (Tov, 2018). Enligt det eudaimoniska perspektivet kan inte subjektiv lycka ses som likvärdigt med välbefinnande (Ryan & Deci, 2001).

Forskare har presenterat ett flertal olika modeller av välbefinnande som varken inkluderar det hedoniska perspektivet eller det eudaimoniska perspektivet. Det finns också modeller som innehåller en blandning av båda perspektiven. Forskare har presenterat begreppet *flourishing* för att beskriva välbefinnande som kännetecknas av drag från både det hedoniska och eudaimoniska perspektivet (Tov, 2018).

Enligt World Health organisation (u.å) är välbefinnandet ett tillstånd där individen förstår sina egna styrkor och klarar av normala belastningar under livets gång, men samtidigt arbetar produktivt och bidrar till sitt samhälle. Både begreppen välbefinnande samt psykisk-

och mental hälsa används ofta när man syftar på en persons välmående, och de är även ofta sammanlänkade inom forskningen (Svane m.fl., 2019).

2.1.2. Subjektivt välbefinnande

Det subjektiva välbefinnandet introducerades av Ed Diener år 1984. Samtidigt introducerade han de olika egenskaperna hos glada individer under den tiden och de olika teorierna kring välbefinnande (Diener m.fl., 2003). Enligt Tov (2018) består det subjektiva välbefinnandet av en affektiv komponent och av en kognitiv komponent. Det affektiva välbefinnandet handlar om upplevelsen av positiva och negativa känslor och det kognitiva välbefinnandet baserar sig på hur människan utvärderar sitt liv. Dessa två komponenter är strakt korrelerande med varandra, eftersom känslomässiga upplevelser ofta påverkar hur man upplever att ens liv går (Tov, 2018). Hascher (2011) sammanfattar tre olika konceptualiseringar om vad begreppet subjektivt välbefinnande betyder. Enligt den första tolkningen är det ett speciellt emotionellt kännetecken för att må bra. Enligt den andra tolkningen ses det som ett slags paraplybegrepp för positiva känslor som t.ex. tillfredsställelse och stolthet. Enligt den tredje tolkningen är det ett omfattande begrepp som anknyter emotionella och kognitiva faktorer. Alla tolkningarna ser lycka eller njutning som en central del av subjektivt välbefinnande (Hascher, 2011). Enligt Diener (2013) är de tre olika huvudkomponenterna av subjektivt välbefinnande; tillfredsställelse med livet, negativa och positiva upplevelser. Det subjektiva välbefinnandet influeras av interna och externa faktorer. Ett exempel på en intern komponent är enligt Diener (2013) till exempel personlighetsdraget extrovert, som i flera kulturer förknippas med positiva erfarenheter. Även gener klassificeras som en intern komponent. En extern komponent kan till exempel vara personens lön.

När det subjektiva välbefinnandet undersöks hänvisar forskare ofta till försökspersonens egna bedömningar och känslor. Det subjektiva välbefinnandet innefattar både fysiska och mentala komponenter. Om en person t.ex. känner sig stolt eller glad och utvärderar sin nuvarande situation positivt förväntas personen må bra, och ha en högre grad av välbefinnande. När en person utvärderar sin situation negativt och känner sig arg och ledsen förväntas hen ha mindre välbefinnande. Utvärderingar och känslor beror på tidigare värderingar, mål och förväntningar. Det subjektiva välbefinnandet skiljer sig från utvärderingar som endast undersöker enskilda komponenter, som tillfredsställelse eller enskilda känslor. Eftersom människor upplever både negativa och positiva känslor, kan utvärderingarna variera. Fler positiva upplevelser och ett mer positivt liv leder till ett bättre välmående, medan negativa värderingar och känslor av händelser eller omständigheter i en persons liv leder till en lägre

nivå av välbefinnande. Det subjektiva välmåendet kan påverkas av personliga omständigheter, subjektiva skillnader av upplevelser, könsskillnader och personlighetsdrag (Hascher, 2011).

Diener (2013) påpekar att vetenskapen om det subjektiva välbefinnandet vuxit mycket. Forskningsmetoderna undersöker bredare uppsättningar av hur psykologiska fenomen, kulturer, genetik och personlighet kan påverka forskningsresultaten. Enligt tidigare forskning har det subjektiva välbefinnandet positiva effekter på sociala relationer, arbetsproduktivitet, hälsa och livslängd (Diener, 2013). Enligt Putwain m.fl. (2020) kan ett subjektivt välbefinnande i skolkontexter främja ungdomars skolprestationer, anpassningsförmåga och ett positivt beteende. Ungdomarnas emotionella välmående påverkades positivt när de kände en stark anslutenhet till skolan de gick i (Frydenberg m.fl., 2009). Lau och Hue (2011) rapporterar att ungdomar som presterar lågt akademiskt, samt uppvisar stress och depressiva symptom deltagit i ett mindfulness program, och resultaten påpekar att eleverna upplevde mer välbefinnande och mindre depression efter åtgärdsprogrammet.

2.1.3. Affektivt välbefinnande

Det affektiva välbefinnandet innebär enligt Tov (2018) hur en människa upplever positiva och negativa känslor. En person med högt affektivt välbefinnande upplever generellt en högre nivå av positiva känslor jämfört med negativa känslor. Positiva känslor är ofta kopplade med att en person känner sig entusiastisk, har full koncentration och mycket energi. Negativa känslor är ofta kopplade med nedstämdhet och visar sig genom negativa humörtlstånd, rädsla och nervositet (Watson m.fl., 1988). För att utvärdera det affektiva välbefinnandet frågar man av respondenterna hur ofta de har upplevt en specifik känsla. De positiva och negativa känslorna kan vara separerbara, men trots detta är de inte oberoende av varandra. Även fast man känner negativa känslor över något som fattas i ens liv kanske det inte skulle framkalla positiva känslor om det fanns (Tov, 2018). Både positiva och negativa känslor påverkar vår hälsa. Tov (2018) lyfter fram att negativa känslor såsom aggression och ångest inverkar på kroppens stressreaktion, vilket i sin tur påverkar immunsystemet. Många studier tyder även på att positiva känslor påverkar hälsan positivt och kan minska risken för sjukdomar (Tov, 2018).

En frågeställning som uppstår vid bedömning av välbefinnandet är vilka känslomässiga komponenter som ska mätas. En människa känner olika intensitet på sina känslor vid olika tillfällen och även frekvensen av de känslomässiga tillstånden varierar (Diener m.fl., 2003). Detta innebär att även fast en negativ känsla varit mer frekvent under en längre tid kan respondenten i en mätning uppleva att hen känner sig positivare om en positiv känsla varit mer intensiv och tvärtom. Detta betyder att om man mäter välbefinnandet enligt frekvensen skulle

negativa känslorna vara dominerande medan det enligt intensiteten skulle vara positiva känslorna som dominerar (Tov, 2018). Därför blir det svårt att veta om det är intensiteten eller frekvensen som mäts vid bedömning av välbefinnandet (Diener m.fl., 2003). Två centrala mätinstrument som innefattar affektiva känslorna gällande välbefinnandet är Measures of Positive and Negative Affect (PANAS) (Watson m.fl., 1988) och the Scale of Positive and Negative Experience (SPANE) (Diener m.fl., 2010). En begränsning som framkommer i mätinstrumentet PANAS, är bland annat att den innehåller känslor som kan vara betydelsefulla för vissa individer och inom vissa kulturer och därmed tas inte olika sammanhang och kulturer i beaktan. Ett flertal av de använda mätinstrumenten som mäter positiva känslor är långa och uppvisar egna begränsningar. En del baserar sig till exempel på ett checkformat, som anses ge mindre tillförlitliga resultat. De positiva känslorna mäts inte i en tillräckligt bred aspekt. Mätinstrumentet SPANE däremot inkluderar allmänna positiva och negativa känslor, och kan därmed bedöma hela skalan av positiva och negativa erfarenheter, samt olika specifika känslor som kan definieras inom olika kulturer (Diener m.fl., 2009).

För att korrigera avsaknader i de tidigare mätinstrument skapades SPANE, som är ett nyare mätinstrument som skapats för att bättre kunna mäta hela skalan av positiva och negativa känslor. Det som skiljer SPANE från andra skalor inom samma kategori är att mätinstrumentet kan mäta alla positiva och negativa känslor och inte bara specifika känslor (Diener m.fl., 2010). I mätinstrumentet inkluderades allmänna positiva och negativa ord som beskriver känslorna människorna dras till och undviker. För de positiva känslorna inkluderades tre beskrivningar: ”bra, positivt, lyckligt”. Adjektiven används som alternativa sätt att beskriva olika känslor som människor njuter av oberoende deras egenskaper och affekt. För negativa ord används tre generella adjektiv för beskrivning av känslor individer vanligtvis undviker: ”Dåligt, negativt och olyckligt”. Även dessa ord reflekterar känslor som ett mätinstrument med mindre mätskalor kan missa. (Diener m.fl., 2009).

I mätinstrumentet avgör respondenterna individuellt om deras upplevelse är önskvärd eller oönskad. Oavsett om en upplevelse är en sinnesstämning, känsla eller inget av dessa, fångas det upp i det insamlade datat om det upplevs som en positiv eller negativ känsla. Allmänna känslor anses vara ett av det mest mottagliga sättet att undersöka det subjektiva välbefinnandet hos individer. Mätskalan inkluderar individens egenupplevda njutning, lidande och känslor. Även intresse, engagemang, fysisk njutning och full koncentrationsförmåga tas i beaktan. Utöver de sex olika punkterna som beskriver negativa och positiva känslor används även sex punkter för specifikt utvalda viktiga positiva och negativa känslor. För de positiva känslorna används ord som ”trevligt, lyckligt och tillfredsställande”. Tidigare forskning

påpekar att lycka är en förutsägelse för livstillfredsställelse utöver specifika positiva känslor som stolthet, att vara upprymd eller tillgiven. (Diener m.fl., 2009).

För negativa känslor används orden: ”nedstämdhet, rädsla och ilska”. Utöver de allmänna känslorna inkluderades mer specifika känslor, som ses betydelsefulla gällande ett bra och dåligt välmående. Orden avspeglar ett intervall av aktivering från låg till hög upphetsning, och således fångas känslor från hela känslområdet (Diener, m.fl., 2009).

2.1.4. Livstillfredsställelse

Kognitivt välbefinnande baserar sig på hur människan utvärderar sitt liv. Det kognitiva välbefinnandet mäts oftast genom livstillfredsställelse. Livstillfredsställelse ses som ett mått på en persons välbefinnande genom hur tillfredsställd personen i fråga är med sitt liv (Tov, 2018). Livstillfredsställelsen kan bedömas genom att personen utvärderar sitt liv genom humör, relationer, uppnådda mål, självuppfattning och självupplevd förmåga att klara livet (Diener m.fl., 2003). Livstillfredsställelsen kan mätas genom att man frågar respondenterna hur nöjda de är med livet och om de har de viktiga sakerna de vill ha i livet. Positivt kognitivt välbefinnande uppstår då tillståndet eller omständigheterna möter eller överstiger de förväntningar man har på sitt liv inom olika områden. Om inte detta uppnås kan i stället negativt kognitivt välbefinnande uppstå, vilket i sin tur leder till att man inte är tillfredsställd med livet (Tov, 2018). OECD, Organisation for Economic Co-operation and Development, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling följer upp hur människor i medlemsländerna upplever sitt välmående inom olika kategorier. Livstillfredsställelse presenterades på en skala från 0–10 där medeltalet för medlemsländerna var 6,7. Det medlemsland som hade högst medeltal gällande livstillfredsställelse var Finland med ett medeltal 7,9 (OECD, u.å). I Pisa undersökningen 2018 rapporterade 78 % av elever i Finland att de är tillfredsställda med livet (OECD, 2019).

Tidigare forskning tyder på att subjektiva välbefinnandet är en viktig del av hur man upplever livstillfredsställelse som helhet. Maddux (2018) indikerar att människor med ett bättre subjektivt välbefinnande är mer framgångsrika inom flera områden i livet. Vidare är de också mer sociala och tillfredsställda med sig själv och andra. Utöver detta har det visats att bättre subjektivt välbefinnande främjar kreativt tänkande och bidrar både till bättre psykisk och fysisk hälsa, vilket i sin tur leder till att man lever längre (Maddux, 2018). Huppert och So (2013) betonar vikten av att det subjektiva välbefinnandet i framtiden bör undersökas ur flera olika dimensioner, och inte enbart med till exempel livstillfredsställelse, eftersom data kan gå förlorad.

2.4. Välbefinnande och akademiska prestationer

Välbefinnande är ett mångsidigt begrepp som kan betyda olika saker för olika individer, och därmed är det komplicerat att se på alla forskningsresultat som likvärdiga (Kaya & Erdim, 2021). I enlighet med grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2014) är den grundläggande utbildningens uppdrag förutom att undervisa också att fostra eleverna. Det betyder således att i enlighet med lärandet ska också välbefinnandet stödjas. Ansvaret för det fostrande arbetet och främjandet av välbefinnandet åligger alla vuxna på skolan. Eleverna har rätt till en trygg lärmiljö där de ska känna sig delaktiga och att de är en del av gemenskapen. Såväl elevernas behov, förutsättningar och styrkor ska tas i beaktande i verksamheten. Utbildningsanordnaren ansvarar för att se till så att elevernas rättigheter uppfylls och att utbildningen ordnas på ett sätt som främjar en hållbar livsstil. För att detta ska lyckas krävs ett gott samarbete mellan skolpersonalen, eleverna och vårdnadshavarna. Det är elevvårdens uppgift att följa upp, utvärdera och utveckla välbefinnandet i skolgemenskapen (Utbildningsstyrelsen, 2014).

2.4.1. Positiva känslor

Välbefinnande är en viktig del av elevernas skolgång och har även en inverkan på elevernas skolprestationer. Ångest och depressiva symptom har visats ha en inverkan på såväl skolprestationer som välbefinnandet (Martinsen m.fl., 2021; Moksnes, 2016). Lettau (2021) har genomfört en forskning där hon undersöker om skolbetygen och de akademiska kompetensnivåerna påverkar barnens välbefinnande. I undersökningen framkommer resultat som tyder på att elevernas skolbetyg är mycket viktiga för deras välbefinnande. Vidare kunde studien påvisa att det för ungdomar fanns ett samband mellan högkompetens och lägre välbefinnande. Enligt Murphy, m.fl. (2015) kan det psykiska välbefinnandet hos barn förutspå akademiska prestationer i framtiden. Elever som deltog i ett åtgärdsprogram för psykisk hälsa i årskurserna 1–3, uppvisade bättre akademiska prestationer, än de elever som hade fortsatta problem med sin psykiska hälsa. Resultaten tyder på att det är betydelsefullt att psykiska hälsoåtgärder och förebyggande insatser används (Murphy m.fl., 2015).

Vidare påvisar Proctor m.fl. (2010) att väldigt glada ungdomar hade högre medelvärde inom alla mätningar som inkluderade skolan såsom skoltillfredsställelse, skolprestationer och attityden till utbildning. Likaså hade samma ungdomar lägre medelvärde kring depression, negativ påverkan och social stress än ungdomar som med genomsnittligt mycket låga nivåer av livstillfredsställelse. Positiva känslor har visats ha en central betydelse i skolkontexten. Genom

att uppleva positiva känslor har det visats att motivationen ökat, tron på sig själv blivit bättre och engagemanget för skolan har ökat, vilket alla i sin tur påverkar skolprestationerna (King m.fl., 2015). Liknande resultat påvisas i en studie av Weber m.fl. (2016) där de presenterar att positiva känslor har ett samband med högre skolprestationer.

2.4.2. Negativa känslor

Tidigare forskning påpekar att övergången från ett undervisningsstadium till ett annat är en utmaning för barn och unga och de kan påverka deras akademiska färdigheter och den psykiska hälsan. Ungdomar som behöll sina vänner under transitionen från högstadiet till gymnasiet uppvisade lägre nivåer av beteendeproblem och bättre akademiska färdigheter, än de elever som inte behöll sina närmaste vänner (Ng-Knight m.fl., 2019). Enligt Moksnes (2016) kan misslyckanden i akademiska prestationer vara stressande för ungdomar, eftersom det påverkar målen som ungdomarna har för sina egna prestationer och lärande. Höga förväntningar av ungdomarnas prestationer av pedagoger, vårdnadshavare, klasskamrater eller dem själva kan ge en känsla av att inte räcka till och därmed öka elevernas upplevelser av negativa känslor. Bücker m.fl. (2018) betonar att personer som presterar bra inte nödvändigtvis rapporterar ett bra välbefinnande. På liknande sätt behöver inte personer som presterar lägre akademiskt rapportera ett sämre välbefinnande. En statistiskt signifikant korrelation hittades mellan det subjektiva välbefinnandet och akademiska prestationer. King m.fl. (2015) rapporterar i sin studie att upplevelsen av negativa känslor ger en högre risk för missnöje och en lägre nivå av engagemang till skolan.

2.4.3. Livstillfredsställelse

Lyons och Huebner (2016) presenterar i sin studie att högre nivåer av livstillfredsställelse är relaterade till högre nivåer av elevers engagemang och skolprestationer. Samband mellan livstillfredsställelse, provpoäng och kognition, känslor och beteende engagemang kunde påvisas i studien. En stor del av tidigare forskning indikerar på att utöka utbildningsreformerna för att införliva målrelaterade till att öka såväl elevers akademiska framgång som deras välbefinnande (Lettau, 2021; Lyons & Huebner, 2016; Proctor, 2010). I en studie gjord av Guzmán m.fl. (2020) undersöktes elevers mentala hälsa genom livstillfredsställelse och hur den påverkade skolgången. Resultaten i studien påvisar att elevers livstillfredsställelse har en signifikant påverkan på skolgången. Liknande resultat gällande sambandet av livstillfredsställelse och akademiska prestationer presenterade Ng m.fl. (2015) i deras studie.

Gilman och Huebner (2006) påvisade i sin studie att elever som upplever en högre nivå av livstillfredsställelse fick högre poäng i mätningar relaterade till skolan. För barn och unga i årskurserna 5–9 verkar akademiska prestationer ha en stor inverkan, och de ses som betydelsefulla för deras livsutvärderingar (Lettau, 2021). I en forskning utförd av Moksnes, m.fl. (2016) visar forskningsresultaten att det fanns ett positivt och signifikant samband mellan depressiva symptom och stress av skolprestationer.

2.4.4. Könsskillnader

Enligt Bücker m.fl. (2018) kan det finnas skillnader mellan könen gällande det subjektiva välbefinnandet och de akademiska prestationerna. Flickor tenderar att få högre betyg i skolan än pojkar. Skillnaderna påträffades i en meta analys, där 47 studier granskades. Av studierna var 19 gjorda i Norra Amerika, 11 i Europa, 7 i asien samt 6 i Oceanien. Även fast flickor generellt uppvisar bättre akademiska prestationer än pojkar upplever de ofta en större inre ångest än pojkar. De är även mer benägna att oroas över kommande skolprestationer (Bücker m.fl., 2018). Lettau (2021) betonar att det inte framkom skillnader mellan barnens akademiska prestationer och livstillfredsställelse mellan könen i hennes undersökning som utfördes i Tyskland. I samma studie framkom resultat som visade att pojkar som upplever en lägre nivå av livstillfredsställelse uppvisar högre matematiska kompetensnivåer men för flickor hittades inte ett likadant samband. Både pojkar och flickor uppvisade positiva samband mellan skolprestationer och livstillfredsställelse (Lettau, 2021). Kaye-Tzadok m.fl. (2017) betonar att flickornas subjektiva välbefinnande möjligen påverkas mer av sociala relationer, medan pojkars är starkare förknippat med upplevd akademisk prestation. I studien uppvisas resultat som tyder på att flickor känner sig mindre nöjda med sig själva än pojkar. Pojkarna kände sig mer nöjda med sig själva, gällande kropp, hälsa, utseende, självförtroende och fritid. I undersökningen deltar flickor och pojkar från 16 olika länder.

Campbell m.fl., 2021 utförde en forskning där PISA resultat från 73 olika länder granskades. De undersökte skillnader gällande den psykiska hälsan hos ungdomar. Resultaten påpekar att flickornas psykiska hälsa tenderar att vara sämre än pojkars. Skillnaderna var mer påtagliga i livstillfredsställelse, och mindre gällande det hedonistiska välbefinnandet. I studien upptäcktes resultat som visar att de största skillnaderna mellan könen hittades inom Sverige, Finland, Slovenien och Syd Korea. Där det fanns heterogenitet i könsskillnaderna. Enligt Moksnes m.fl. (2014) framkom inga könsskillnader mellan barn och unga i det självuppskattade skolvälmåendet i Norge. Pojkar som fick akademisk hjälp av pedagoger i skolan, uppvisade en

större sannolikhet att må bra i skolan, än pojkar som inte fick hjälp. Hos flickor hade ensamhet ett samband med välbefinnandet i skolan.

Enligt Kaye-Tzadok m.fl. (2017) finns det en hel del olika resultat gällande könsskillnader i det subjektiva välbefinnandet hos barn och unga, och forskare är inte entydiga i sina resultat. En del forskare anser att det inte finns skillnader mellan könen (Lettau, 2021; Moksnes m.fl., 2014), och en del forskare anser att det finns skillnader mellan dem (Bradshaw m.fl., 2011; Bücker m.fl., 2018; Campbell, 2018). När skillnader mellan könen påträffas visar flickorna oftast ett högre subjektivt välbefinnande än pojkar (Kaye-Tzadok m.fl. 2017). Det finns även studier som har påpekat att pojkar har fått högre resultat i det subjektiva välbefinnandet (Bradshaw m.fl., 2011). En faktor som möjligen kan förklara skillnader mellan könen är platsen där undersökningen görs.

I Pisa undersökningen som genomfördes 2018 i Finland hittades signifikanta skillnader mellan könen gällande livstillfredsställelse. Vidare rapporterades signifikanta skillnader mellan könen i upplevda negativa känslor, men inga signifikanta skillnader hittades mellan könen gällande positiva känslor (OECD, 2019). Enligt Torppa m.fl. (2018) hittades skillnader i de finländska Pisa resultaten mellan flickor och pojkar gällande läsning, där flickorna presterar bättre än pojkarna. Av länderna som deltar i Pisa undersökningen anses finländska ungdomar vara en del av de som uppvisar mest skillnader mellan könen gällande läsning. Tidigare studier påpekar att prestationerna kan påverkas av kulturskillnader, deltagarnas ålder samt mätinstrument som använts. Ungdomar som deltar i Pisa undersökningen i Finland går vanligen i årskurs 8 eller 9. Akademisk press och stress påverkar ungdomar i Europa. I Finland har utbrändhet i skolan bland flickor ökat med 30 % under de senaste två åren (Salmela-Aro, 2017).

3. Metod

I metodkapitlet presenteras syfte, forskningsfrågor och hypoteser. Därefter presenteras projektet SAMSYN som avhandlingen skrivs inom. I metod delen kommer även kvantitativ forskning, mätinstrumenten och begreppet regressionsanalys att definieras.

3.1. Syfte, forskningsfrågor och hypoteser

Syftet med denna avhandling är att undersöka om det finns samband mellan barns välbefinnande och deras skolprestationer. Även könsskillnader undersöks. Barnen som undersöks går i årskurserna 4, 5 och 6. Utgående från syftet formades fyra forskningsfrågor:

1. *Hurudana samband finns det mellan elevers livstillfredsställelse deras skolprestationer?*

H1: En högre nivå av livstillfredsställelse påverkar skolprestationerna positivt. Tidigare forskning tyder på att livstillfredsställelsen påverkar de akademiska prestationerna. Om en person är tillfredsställd med sitt liv, presterar individen även bättre i skolan (Proctor, 2010; Lyons & Huebner, 2016; Guzmán m.fl., 2020; Lettau, 2021).

2. *Hurudana samband finns det mellan elevers positiva känslor och deras skolprestationer?*

H2: Ett bra välbefinnande kan påverka skolprestationerna positivt. Tidigare studier visar på att barn och ungdomar som har ett bättre välbefinnande också presterar bättre akademiskt (King m.fl., 2015; Murphy m.fl., 2015; Proctor m.fl., 2010; Weber m.fl., 2016).

3. *Hurudana samband finns det mellan elevers negativa känslor och deras skolprestationer?*

H3A: Negativa känslor påverkar elevernas skolprestationer negativt. Enligt tidigare forskning har både ångest och depressiva symptom en inverkan på såväl skolprestationer som välbefinnandet (Martinsen m.fl., 2021; Moksnes, 2016; Ng-Knight, m.fl., 2019). **H3B:** Elever som upplever negativa känslor kan också prestera högt i skolan. Bücker, m.fl., (2018) betonar vikten av att personer som presterar

lägre akademiskt inte nödvändigtvis behöver ha ett sämre välbefinnande samtidigt som personer som presterar högre akademiskt kan ha ett sämre välbefinnande.

4. *Skiljer sig dessa samband mellan pojkar och flickor?*

Tidigare studier har visat att det finns en del könsskillnader i både elevers prestationer och i deras välbefinnande, utgående från det kan vi anta att det eventuellt finns skillnader i hur prestationer och välbefinnande påverkar varandra mellan könen. Eftersom tidigare studier är både få och uppvisar motstridiga resultat, sattes ingen specifik hypotes för denna forskningsfråga.

3.2. Projektbeskrivning

Denna kvantitativa studie görs som en delstudie inom projektet SAMSYN vid Åbo Akademi i Vasa. Projektet är en longitudinell enkätstudie som pågår från hösten 2022 till våren 2025 och data kommer att samlas in under sex gånger. Projektets finansiärer är Vasa stad, Högskolestiftelsen i Österbotten och Svenska Kulturfonden. Projektets huvudsakliga syfte är att kartlägga stöd- och riskfaktorer för elever i årskurserna 4–8 för att främja elevers psykosociala hälsa och välbefinnande i skolan. Även elevernas läs- och matematikprestationer testades för att identifiera eventuella specialundervisningsåtgärder bland eleverna. Utöver elevernas enkäter ingår även webbaserade enkäter för elevernas vårdnadshavare och lärare. I undersökningen deltar 1261 elever som går i årskurserna 4–6 under första mättillfället. Eleverna som deltar i studien är svenskspråkiga och går i en svenskspråkig grundskola i Vasa eller Korsholms kommun. Datainsamlingen av elevernas svar sker i skolan under skoldagen och enkäterna är nätbaserade. Under undersökningen finns en till två representanter från projektet i klassrummet för att svara på frågor.

I denna avhandling används insamlad data från den första datainsamlingen hösten 2022 och endast elevernas enkätsvar undersöks. Samplet för den första datainsamlingen bestod av 834 elever i årskurserna 4–6 från totalt 13 svenskspråkiga grundskolor i Vasa och Korsholm. Samplet av eleverna är de elever som har velat delta i undersökningen samt de föräldrar som har godkänt elevernas deltagande i datainsamlingen. Av eleverna identifierade sig 436 som flickor, 363 som pojkar, 11 som annat och slutligen hade 15 valt att inte identifiera sig. Av deltagarna går 286 i årskurs 4, 269 går i årskurs 5 och slutligen 272 i årskurs 6. Eleverna svarar på elevenkäter som mäter 14 olika områden för att kartlägga deras psykosociala hälsa och välbefinnande i skolkontext. Av dessa 14 används två av områdena i denna studie som berör

positiva och negativa känslor och livstillfredsställelsen, samt resultaten från läs- och matematiktesten.

3.3. Forskningsansats

Denna studie är en kvantitativ forskning och den genomförs inom projektet SAMSYN. Utifrån problemformuleringen som väljs ska undersökningen läggas upp. Det finns olika faktorer som bör tas till hänsyn när en studie genomförs, bland annat vilka tekniker som används för insamlande av material, hurdan sampel som ska medverka i undersökningen och hur tidsplanen ser ut (Patel & Davidson, 2019). En kvantitativ studie kännetecknas av att respondenterna i studien oftast är många och datat som samlas in är i siffror. Forskaren ställer hypoteser utifrån teorier och tidigare forskning som sedan testas i analyserna av datat (Olsson & Sörensen, 2021). Lämpliga datainsamlingsmetoder för kvantitativa studier är intervjuer och enkäter (Eliasson, 2022).

Enligt Eliasson (2022) innefattar kvantitativa metoder en mängd olika matematiskt avancerade tillvägagångssätt, som används för att analysera uppgifter och siffror som kan användas för att representera siffror. Med hjälp av kvantitativa metoder är det enkelt att se hur olika variabler delar upp sig till exempel inom olika människogrupper. Dessa metoder innefattar likaså en mängd sätt att uppsamla kvantitativa data, bland annat genom intervjuundersökningar och enkäter. Datainsamlingsmetoden för denna studie är en enkät, som består av ett frågeformulär. När en kvantitativ ansats görs ska forskaren beakta sambandet mellan två variabler. Oftast handlar det om beroende och oberoende variabler (Olsson & Sörensen, 2021). Enligt Eliasson (2022) är beroende variabeln den variabeln som man vill granska, och den oberoende variabeln är den eller de variabler som orsakar en effekt på beroende variabeln. En kvantitativ variabel anses vara beroende om en händelses sannolikhet påverkas av en annan händelses sannolikhet. En variabel är oberoende om den inte påverkas av en annan händelses sannolikhet.

När en regressionsanalys utförs är forskare intresserade av varför vissa utfall har olika resultat än andra. Baserat på en eller flera oberoende variabler försöker undersökaren förutsäga ett resultat. Regressionsanalysens olika former används mycket inom avancerade statistiska analyser. När undersökningarna genomförs finns det en eller flera olika teorier, som bygger upp olika hypoteser som går att testa. För att testa teorier som ger giltiga förklaringar till våra observationer kan den linjära regressionsanalysen och dess olika förlängningar användas. Man är även intresserad av om det är möjligt att förutsäga utfallet av en variabel om man vet

utfallet av en annan (Herzog, m.fl., 2019). Regressionsanalys är enligt Olsson och Sörensen (2021) lämplig att använda då man vill undersöka om det finns ett samband mellan två olika variabler. Målet med regressionsanalysen är att förstå hur den beroende variabeln påverkas av den oberoende variabeln (Eliasson, 2022). Utgående från en linjär regression kan man tolka diagram som påvisar om variablerna har ett samband eller inte. Om punkterna ligger nära linjen i diagrammet visar det på att variablerna har en hög grad av samband och desto längre bort punkterna ligger från linjen är också sambandet lägre (Olsson & Sörensen, 2021). I avhandlingen görs en bivariat regression eftersom endast två variablers samband undersöks och Olsson & Sörensen (2021) förklarar bivariat regression som bearbetning av två variabler.

3.4. Mätinstrument

3.4.1. SPANE

Mätinstrumentet som har använts i projektet för att mäta välbefinnandet är the Scale of Positive and Negative Experience (SPANE). Detta mätinstrument skapades för att kunna mäta både positiva och negativa känslor samt skillnaden mellan dem (Diener m.fl., 2009). Denna skala är designad för att mäta det subjektiva välbefinnandet. Mätinstrumentet är en 12 punkts skala som innehåller sex punkter som är utformade för att bedöma positiva känslor och sex som är utformade för att bedöma negativa känslor. De positiva känslorna som bedöms är positiva, bra, trevliga, lyckliga, glädje och tillfredsställelse. De negativa känslorna är negativa, dåliga, otrevliga, nedstämda, rädsla och ilska. Skalan inkluderar både allmänna och specifika känslor, vilket gör att den bedömer hela skalan av både positiva och negativa känslor (Diener m.fl., 2009). Eftersom skalan innehåller allmänna känslor menar (Diener m.fl., 2009) att den skiljer sig från de flesta skalorna eftersom den också speglar andra känslor utöver trevliga och otrevliga känslomässiga tillstånd. Enligt instruktionerna till testet ska deltagarna tänka på vilka känslor de erfarit under de senaste fyra veckorna. Utgående från ens egna erfarenheter ska man betygsätta hur ofta man erfarit olika känslor. Varje känsla betygsätts på en skala från ett till fem, där ett indikerar mycket sällan eller aldrig och fem indikerar mycket ofta eller alltid. De positiva och negativa skalorna poängsätts separat för att kunna hålla dem åtskiljbara. Summan av de positiva känslorna (SPANE-P) och summan av de negativa känslorna (SPANE-N) kan variera från 6–30. Då man kombinerar de två skalorna subtraherar man negativa poängen med positiva poängen som presenteras som SPANE-B, denna summa kan variera mellan -24 -24 (Diener m.fl., 2009). I bilaga 1 presenteras elevenkäten för positiva och negativa känslor.

3.4.2. *The Students' Life Satisfaction Scale (SLSS)*

Mätinstrumentet som använts för att mäta deltagarnas livstillfredsställelse är the Students' Life Satisfaction Scale (SLSS). Skalan används för att definiera en persons subjektiva och globala utvärdering av ens liv som helhet och är passande för barn och ungdomar i åldern 8–18 år (Huebner, 1991). Skalan består av ett 7-stegsmått gällande tillfredsställelsen av livet där deltagarna ska svara på frågor i vilken utsträckning de håller med eller inte håller med en rad olika påståenden om sitt liv. Mätinstrumentet använder en 6-gradig likertskala som sträcker sig från ett till sex där ettan innebär att man inte håller med och sex att man helt håller med (Huebner, 1991). Varje påstående poängsätts på en skala från 1 till 6 förutom de två påståendena 3 "Jag skulle vilja förändra många saker i mitt liv" och 4 " Jag önskar att jag hade ett annat slags liv" där svaren poängsätts omvänt från 6 till 1. En sammanfattande poäng beräknas genom att medelvärdesberäkning eller summering av de 7 punkterna. En högre poäng indikerar högre allmän tillfredsställelse med livet. I bilaga 2 visas elevenkäten för livstillfredsställelsen.

3.4.3. *FUNA*

Funa användes för att mäta elevernas matematik och läsfärdigheter. FUNA är en förkortning för Functional numeracy assessment. Den funktionella räknefärdigheten betecknar förmågan och förståelsen att använda grundläggande matematiska färdigheter i vardagliga situationer. FUNA är uppdelat i en stor uppsättning olika uppgifter som bedömer de matematiska färdigheterna och screeninguppgifter för inlärningsvärigheter, både på svenska och finska. Mätinstrumentet är avsett för barn och unga i årskurserna 3 till 9 i grundskolan. FUNA utvecklas och växer ständigt på grund av samarbete mellan olika forskare och studier, för att stödja pedagoger gällande elevernas välbefinnande och lärande (Turun yliopisto – oppimisanalytiikan tutkimusinstituutti, u.å.)

3.5. Deskriptiv statistik

I denna studie deltog 829 barn. Av dessa rapporterade 436 att de var flickor (52,8 %), 363 var pojkar (44,0 %), 11 annat (1,3 %) och 15 ville inte säga (1,8 %). Resultaten i denna studie är från första mättillfället under höstterminen 2022. Skolprestationerna testas med hjälp av läsprestationer och matematikprestationer. I Tabell 1 presenteras medelvärdet och standardavvikelsen för samtliga variabler. I Tabell 2 presenteras korrelationen mellan

variablerna. Vid en korrelationsanalys menar Frisk (2018) att man undersöker och beskriver sambandet mellan två variabler.

Tabell 1

Deskriptiv statistik

	Årskurs	<i>M</i>	<i>SD</i>
Matematikprestationer	4	-0,04	0,90
	5	-0,03	0,91
	6	-0,01	0,90
Läsprestationer	4	-0,01	0,94
	5	-0,01	0,92
	6	-0,01	0,90
Livstillfredsställelse	4	4,82	0,91
	5	4,87	0,91
	6	4,77	0,93
Positiva känslor	4	4,05	0,65
	5	4,08	0,65
	6	3,94	0,67
Negativa känslor	4	2,34	0,79
	5	2,31	0,71
	6	2,49	0,86

Tabell 2

Korrelation

	Matematik- prestationer	Läs- prestationer	Livstillfreds- ställelse	Positiva känslor	Negativa känslor
Matematik- prestationer	—	0,43***	0,04	-0,01	0,03
Läsprestationer	0,40***	—	0,03	0,04	0,05
Livstillfreds- Ställelse	0,26***	-0,02	—	0,62***	-0,58***
Positiva känslor	0,07	-0,01	0,45***	—	-0,59***
Negativa känslor	-0,15*	0,16*	-0,45***	-0,37***	—

Kommentar. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$. Vänster sida av diagonalen visar korellationerna för pojkarna och höger sida visar korellationerna för flickorna.

3.5.1. Bortfall

Vid studier är det relevant att beakta bortfall av samplet eftersom det kan påverka resultaten och ge snedvridna resultat. Enligt Olsson och Sörensen (2021) finns det två olika fall av bortfall externt bortfall och internt bortfall. Med externt bortfall menas det bortfall som har skett på grund av deltagare som är negativa till att besvara enkäter och därmed valt att inte delta i undersökningen. Personer som är negativa till att vara med i undersökningar besvarar ofta frågorna mer negativt än övriga deltagare, vilket ger en snedvriden bild i resultatet. Med internt bortfall menas att det inte finns några svar på en del frågor alltså att deltagarna har valt att inte vara på vissa frågor. Bortfallet bör hanteras på ett korrekt sätt för att resultaten ska vara generaliserbara. I analysen av bortfall bör man försöka identifiera de faktorer som gett upphov till bortfallet och avgöra om bortfallet har en påverkan på resultatet (Olsson & Sörensen, 2021).

I Samsyn projektet blev 1261 elever inbjudna till att svara på enkäterna. Det slutliga antalet elever som har besvarat enkäten det första mättillfället var 834 elever. Detta betyder att

det externa bortfallet i denna studie är 427 elever. Eftersom det insamlade datat i denna undersökning bara innefattar ett mättillfälle från hösten 2022 kunde bortfall kontrolleras med hjälp av statistikprogrammet Jamovi. När bortfall kontrollerades var bortfallet för matematikprestationer och läsprestationer 14 %, för livstillfredsställelse var bortfallet 22 %, för de positiva känslorna var bortfallet 21 % och för de negativa känslorna var bortfallet 20 %.

3.6. Dataanalys

Analyserna av datat har i denna studie gjorts i databearbetningsprogrammet Jamovi 2.3.2. I programmet har datat analyserats med faktoranalys, reabilitets analys och One-Way ANOVA. För att besvara forskningsfrågorna har en regressionsanalys utförts. Under dataanalyserna har några ändringar gjorts för att göra variablerna mer jämförbara med varandra. I mätsskalan för livstillfredsställelse (SLSS) värderas varje fråga på en skala från 1 till 6. Det sker på varje fråga, förutom frågorna tre "Jag skulle vilja ändra många saker i mitt liv" och fyra "Jag önskar att jag hade ett annat slags liv". I dessa två frågor värderas svaret istället omvänt från 6–1 (Huebner, 1991). I Jamovi har detta tagits i hänsyn genom att värdera svaren omvänt. Detta gjordes med transform funktionen i Jamovi. Efter detta skapades en medeltalsvariabel för att granska medelvärdet av frågorna hos lågstadieelever. En meanvariabel skapades för de sju olika punkterna för livstillfredsställelse. I mätinstrumentet SPANE som beaktar positiva och negativa känslor har vi skapat två olika meanvariabler för att kunna beakta svaren på de olika frågorna. En meanvariabel har skapats för de positiva känslorna, för frågorna: 1, 3, 5, 7, 10 och 12. En annan meanvariabel har skapats för de negativa känslorna, för frågorna: 2, 4, 6, 8, 9 och 11.

För att undersöka om det finns skillnader mellan de olika grupperna genomfördes en ANOVA. Genom en ANOVA kan man undersöka om variansen mellan en oberoende och en beroende variabel är lika eller inte (Eliasson, 2022). I denna studie gjordes en One-Way ANOVA för att undersöka om det fanns skillnader mellan årskurserna. Beroende variablerna i ANOVA analyserna som genomfördes var livstillfredsställelse, positiva och negativa känslor. Oberoende variablerna var de tre grupperna; årskurs 4, 5 och 6. Resultaten för livstillfredsställelse var $F(2,647) = 0,67$, $p = 0,510$, för positiva känslor $F(2,653) = 3,02$, $p = 0,049$ och för negativa känslor $F(2,663) = 3,39$, $p = 0,034$. Vid ett Post-Hoc test visades inga signifikant märkvärda skillnader mellan de olika grupperna, därför ses de tre olika grupperna som en helhet och resultaten redovisas inte skilt för varje årskurs.

3.7. Forskningsetiska aspekter

3.7.1. *Reliabilitet*

Reliabiliteten syftar på mätinstrumentets möjlighet att uppnå samma resultat när samma mätning görs igen. Om samma resultat uppnås flera gånger tyder det på en hög reliabilitet (Olsson & Sörensen, 2021). När enkäter används är det komplicerat att kontrollera tillförlitligheten innan mätningen är utförd. Instruktionerna för enkäten bör vara noggranna, och deltagarna bör förstå vad de ska svara på (Patel & Davidson, 2019).

För att mäta reliabiliteten på ett mätinstrument använder man Cronbach's alfa. Genom denna metod får man ett värde som visar hur hög grad man får samma resultat om mätningen skulle upprepas. Värden under 0,70 indikerar att det finns en låg reliabilitet. Om värdet är mellan 0,70 – 0,89 är det tillförlitligt, vilket tyder på att mätinstrumentet är trovärdigt. Alla värden över 0,90 ses som en hög reliabilitet (Olsson & Sörensen, 2021).

För att kontrollera tillförlitligheten på mätinstrumenten utfördes en reliabilitetsanalys i JAMOVI. Resultatet för livstillfredsställelse visade ett Cronbach's alfavärde på 0,843 och för mätinstrumentet SPANE var värdet 0,873. Båda mätinstrumenten har värden inom gränserna för acceptabla värden, vilket tyder på att mätinstrumenten har en god tillförlitlighet.

3.7.2. *Validitet*

När en mätning utförs är det angeläget att skribenten kontrollerar att mätinstrumentet mäter just det som den är avsedd att mäta. För att undersöka mätinstrumentets validitet granskas innehållnings validiteten eller den samtidiga validiteten. Innehållnings validiteten utförs genom en logisk analys av själva innehållet i mätinstrumentet. För att kontrollera samtidiga validiteten testas instrumentet på en liknande grupp som den undersökningen utförs på, för att jämföra dessa med andra kriterium (Patel & Davidson, 2019). För att validiteten ska ses som hög bör mätinstrumentet mäta det som den är ämnad att mäta. När ett frågeformulär granskas och man upptäcker att flera respondenterna har svarat "vet ej" på enstaka frågor, går det att anta att validiteten är låg (Olsson & Sörensen, 2021).

I denna studie utförs en innehållsanalys av validiteten. Validiteten för ett mätinstrument testas genom faktoranalys. Faktoranalys avses vara ett samlingsbegrepp för en mängd olika statistiska tekniker, som möjliggör att en uppsättning variabler går att sammanställa i en färre mängd (hypotetiska) faktorer (Olsson & Sörensen, 2021). För att granska mätinstrumentets

validitet genomförs en explorativ faktoranalys i JAMOVI. Faktoranalysen utförs på både mätinstrumentet för positiva och negativa känslor (SPANE), samt för mätinstrumentet för livstillfredsställelse (SLSS). Den explorativa faktoranalysen är inriktad på att besvara frågan om hur många faktorer som ligger bakom en uppsättning av variabler, samt hur förhållandet mellan faktorerna och variablerna är (Holmes Finch, 2021). Innan utförandet av en faktoranalys bör skribenten beakta vilken matematisk metod som används för att extrahera faktorer. En av de mest använda metoderna är Maximum Likelihood (Maximal sannolikhet). Maximum Likelihood (ML) maximerar sannolikheten för det observerade datat (Holmes Finch, 2021). I våra analyser användes också denna metod.

Vid utförandet av en explorativ faktoranalys bör två antagen göras före man kan göra själva faktoranalysen. Första antagandet görs med Bartlett's Test av sfäriskhet där p -värdet ska vara signifikant ($p < 0,05$). Andra antagandet är KMO som mäter hur adekvata variablerna är för det som mäts. KMO bör vara över 0,5 för att variablerna ska vara lämpliga. Om värdet för KMO är över 0,8 visar det på att variablerna har en stark lämplighet. Faktoranalysen visar värden på faktorladdningarna för varje variabel. Faktorladdningarna över 0,3 godkänns, men är svaga. Bartlett's test för livstillfredsställelse är signifikant ($p = 0,001$) och KMO värdet är 0.886, vilket tyder på att variablerna är adekvata. Faktoranalysen visar på att enfaktorsmodell är lämpligast för samplet eftersom faktorladdningarna är högre vid enfaktorsmodellen och den förklarar 50,9 % av variansen. Samtliga variabler har en faktorladdning över 0,3. Enfaktorsmodellen gällande livstillfredsställelse stämmer överens med tidigare forskning (Pavot & Diener, 2008). I Tabell 3 påvisas att enfaktorsmodellen är lämpligast för datat eftersom de flesta av variablerna i enfaktorsmodellen är högre än i tvåfaktorsmodellen.

Tabell 3

Faktormodell livstillfredsställelse

	Faktor
	1
Livstillfredsställelse 1	0,92
Livstillfredsställelse 2	0,89
Livstillfredsställelse 3	0,84
Livstillfredsställelse 6	0,66
Livstillfredsställelse 4 reversed	0,58
Livstillfredsställelse 3 reversed	0,53
Livstillfredsställelse 7	0,41

För positiva och negativa känslor är Bartlett's test signifikant ($p = 0,001$) och KMO värdet är 0,915, vilket indikerar på att variablerna är adekvata. Faktoranalysen tyder på att en tvåfaktorsmodell är lämpligast eftersom variablerna 1, 3, 5, 7, 10, 12 som mäter positiva känslor landar på faktor ett och variablerna 2, 4, 6, 8, 9, 11 som mäter negativa känslor landar på faktor två. Faktor ett förklarar 26,6 % av variansen och faktor två förklarar 26,2 % av variansen. Samtliga variabler har en faktorladdning på över 0,3. En tvåfaktorsmodell stämmer även överens med tidigare studier (Diener m.fl. 2020). I Tabell 5 redovisas resultaten för tvåfaktorsmodellen.

Tabell 4

Faktormodell SPANE

	Faktor	
	1	2
Positiva känslor 10	0,78	
Positiva känslor 5	0,74	
Positiva känslor 1	0,74	
Positiva känslor 7	0,72	
Positiva känslor 3	0,71	
Positiva känslor 12	0,46	
Negativa känslor 4		0,77
Negativa känslor 6		0,76

Faktormodell SPANE

	Faktor	
	1	2
Negativa känslor 8		0,74
Negativa känslor 2		0,70
Negativa känslor 11		0,62
Negativa känslor 9		0,54

Innan en faktoranalys genomförs bör skribenten beakta vilken matematisk metod som används för att extrahera faktorer. En av de mest använda metoderna är Maximum Likelihood (Maximal sannolikhet). Maximum Likelihood (ML) maximerar sannolikheten för det observerade datat (Holmes Finch, 2021).

3.7.3. Övriga etiska aspekter

Vid utförande av forskning är det på forskarens ansvar att se till att de krav som krävs för att utföra studie uppfylls. Forskarna inom projekt SAMSYN följer Åbo Akademis riktlinjer för dataskydd inom forskning. Enligt Patel och Davidson (2019) finns det fyra etiska krav som bör uppfyllas. Informationskravet handlar om att deltagarna i studien har rätt till den information som är väsentlig för att delta i undersökningen samt forskningens syfte (Patel & Davidson, 2019). Inom projektet hade samtliga deltagare fått information om undersökningen på sitt eget språk innan datainsamlingen påbörjades. Eleverna hade fått information på ett till åldern lämpligt sätt både muntligt och skriftligt. Informationen innehöll information om datainsamlingen och behandlingen av uppgifterna. Inom samtyckeskravet ska deltagarna ha rätt att själva bestämma om de vill delta i undersökningen eller inte. Om deltagaren är minderåriga kan samtycket av medverkande i undersökningen godkännas av vårdnadshavarna (Patel & Davidson, 2019). Inom projektet har eleverna själva bestämt om de vill delta i undersökningen eller inte. Eleverna som beaktas i vår studie är underåriga och därför har även ett godkännande av vårdnadshavarna krävts för att de ska få delta i undersökningen, utöver elevernas egna godkännande. De deltagare som inte fått samtycket godkänt eller där ett svar utelämnats har inte tagits med i denna studie. Deltagarna har rätt att avbryta deltagandet eller dra tillbaka sitt samtycke i undersökningen och då kommer deras uppgifter att raderas. Enligt konfidentialitetskravet måste alla deltagare behandlas så konfidentiellt som möjligt och inga

personuppgifter får spridas åt obehöriga (Patel & Davidson, 2019). Datat som samlats in inom projektet behandlas i enlighet med forskningsdataskydd. Den data som används till forskning och utbildning är anonymiserad. I våran studie har även konfidentialitetskravet beaktats eftersom vi inte själva har samlat in svaren på enkäterna och endast fått en fil med de svar som berör vår forskning. I det data som vi har tillgång till finns inga personuppgifter. Slutligen bör nyttjandekravet beaktas som innebär att den data som samlas in inte får användas till något annat än det ändamål som den är tänkt att användas till som i detta fall är i forskningssyfte (Patel & Davidson, 2019). Datat som samlas in inom projektet har endast forskarna tillgång till och det används endast i forskningssyfte.

4. Resultat

I detta kapitel presenteras studiens centrala resultat. Resultaten för forskningsfrågorna ett, två och tre presenteras tillsammans och forskningsfråga fyra redovisas skilt. Elevernas skolprestationer redogörs som matematikprestationer och läsprestationer. Prediktorerna som läggs fram är livstillfredsställelse, positiva och negativa känslor. För att besvara forskningsfrågorna används analysmetoden linjär regression.

4.1. Forskningsfråga 1, 2 och 3

För att undersöka om livstillfredsställelsen, positiva och negativa känslor har en inverkan på matematiska prestationer granskades effekten mellan varje prediktor och matematikprestationer skilt för sig. Signifikanta effekter påträffades mellan matematikprestationer och livstillfredsställelse samt upplevelsen av negativa känslor. Då möjliga effekter mellan livstillfredsställelse och matematikprestationer undersöktes visade regressionsmodellen att 2,7 % ($R^2 = 0,0266$) av variansen i matematiska prestationer kan förklaras av livstillfredsställelsen. Livstillfredsställelse visar sig ha en liten positiv signifikant effekt med matematikprestationer ($\beta = 0,16, p < 0,05$). Resultaten understryker att en högre nivå av livstillfredsställelse indikerar högre poäng i matematikprestationer. Utgående från regressionsmodellen kan elevernas negativa känslor förklara 1,1 % ($R^2 = 0,0109$) av variansen i matematikprestationer. Negativa känslor har en negativ signifikant effekt på prestationer i matematik. Det standardiserade

betavärdet visar en liten effektstorlek ($\beta = -0,11, p < 0,05$). Modellen förklarar att desto högre nivå av negativa känslor eleverna upplever desto lägre poäng i matematik får de. Analysen som gjordes mellan matematikprestationer och elevernas upplevda positiva känslor visade en non signifikant effekt ($p > 0,05$).

För att studera vilken prediktor som är starkast och om det fortfarande finns signifikanta effekter mellan matematikprestationer och livstillfredsställelse samt negativa känslor granskades samtliga prediktorer tillsammans. Resultaten visar att endast effekten mellan livstillfredsställelse och matematikprestationer var signifikant. Standardiserade betavärdet visar att effekten är liten ($\beta = 0,16, p < 0,05$). Tydligare resultat redovisas i Tabell 5.

Tabell 5

Matematikprestationer

Prediktor	B	SE	t	p	β
Intercept	-0,47	0,40	-1,17	0,24	
Negativa känslor	-0,04	0,06	-0,61	0,55	-0,03
Livstillfredsställelse	0,16	0,06	2,68	0,01	0,16
Positiva känslor	-0,06	0,07	-0,77	0,44	-0,04

Kommentar. B = ostandardiserat värde, SE = standardfel, p = p- värde, β = standardiserat värde.

När de tre olika prediktorerna testades skilt för möjliga effekter i läsprestationer framkom en signifikant effekt mellan elevernas självupplevda negativa känslor och läsprestationer. Regressionsanalysen visar att 1.1 % ($R^2 = 0,0113$) av variansen i läsprestationer kan förklaras av negativa känslor. Elevers upplevda negativa känslor har en positiv signifikant effekt på läsning. Värdet för det standardiserade betavärdet visar att effektstorleken är liten. ($\beta = 0,11, p < 0,05$). I resultaten framgår det att desto högre nivå av upplevda negativa känslor eleverna har desto högre presterar de också gällande läsprestationer. För de övriga prediktorerna livstillfredsställelse och negativa känslor upptäcktes ingen signifikant effekt.

Då alla prediktorer undersöktes tillsammans för att granska om effekten mellan läsprestationer och negativa känslor fortfarande var signifikant visade resultaten att det inte skett någon förändring. Regressionsanalysen redovisar att effekten är liten. I Tabell 6 presenteras tydligare resultat.

Tabell 6

Läsprestationer					
Prediktor	B	SE	t	p	β
Intercept	-0,52	0,40	-1,31	0,19	
Negativa känslor	0,14	0,06	2,32	0,02	0,12
Livstillfredsställelse	0,01	0,06	0,19	0,85	0,01
Positiva känslor	0,04	0,07	0,61	0,54	0,03

Kommentar. B = ostandardiserat värde, SE = standardfel, p = p-värde, β = standardiserat värde.

4.3. Skiljer sig dessa samband mellan flickor och pojkar?

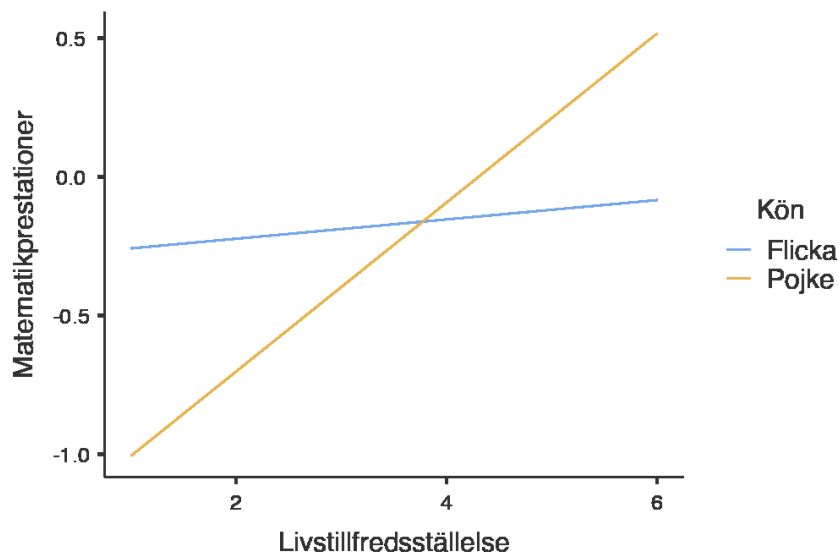
För att besvara forskningsfråga fyra skiljer sig dessa samband mellan flickorna och pojkarna gjordes först en linjär regressionsanalys och sedan granskades möjliga interaktionseffekter mellan prediktorerna och skolprestationerna. Prediktorerna undersöktes skilt för matematikprestationer och läsprestationer. Då möjliga skillnader mellan könen granskas undersöks endast de sampel som identifierat sig som antingen flicka eller pojke, de övriga utelämnas eftersom de är en liten del av det totala samplet.

4.3.1. Matematikprestationer

När effekten mellan prediktorerna och kön testades på matematikprestationer framkom det att kön har en signifikant effekt på matematikprestationer. Resultaten påvisade en signifikant interaktionseffekt mellan kön och livstillfredsställelse. Modellen för livstillfredsställelse visade att en effekt i förhållande till matematikprestationer påträffas för pojkar, men inte för flickor. Denna modell förklarar 6,9 % ($R^2 = 0,0686$) av variansen. Resultaten visar en positiv effekt mellan pojkars livstillfredsställelse och deras matematiska prestationer ($\beta = 0,27$, $p < 0,05$). Pojkar som är mindre tillfredsställda med sitt liv presterar sämre matematiskt och pojkar som upplever en högre nivå av livstillfredsställelse presterar bättre. Resultat för sambandet visas i Figur 1.

Figur 1

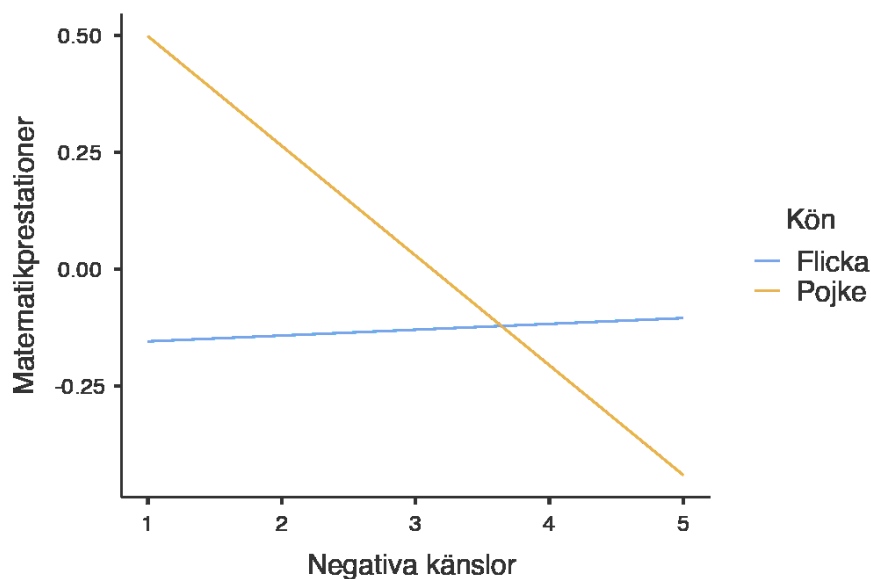
Könens påverkan på sambandet mellan livstillfredsställelse och matematikprestationer

Då effekten mellan negativa känslor och könen granskades på matematikprestationer påvisades en effekt för pojkarna, men ingen effekt för flickorna framkom. Modellen förklarade 5,2 % ($R^2 = 0,0519$) av variansen. Ur figuren kan man konstatera att det finns en negativ effekt mellan pojkars upplevda negativa känslor och matematikprestationer ($\beta = -0,21$, $p < 0,05$). Resultaten indikerar att pojkar som presterar lägre matematiskt upplever högre nivåer av negativa känslor och de som har höga poäng i matematikprestationer upplever mindre negativa känslor. Inga skillnader mellan könen påträffades för effekten mellan positiva känslor och matematikprestationer ($p = 0,188$). I Figur 2 redovisas könens påverkan på effekten mellan upplevda negativa känslor och matematikprestationer.

Figur 2

Könens påverkan på effekten mellan upplevda negativa känslor och matematikprestationer

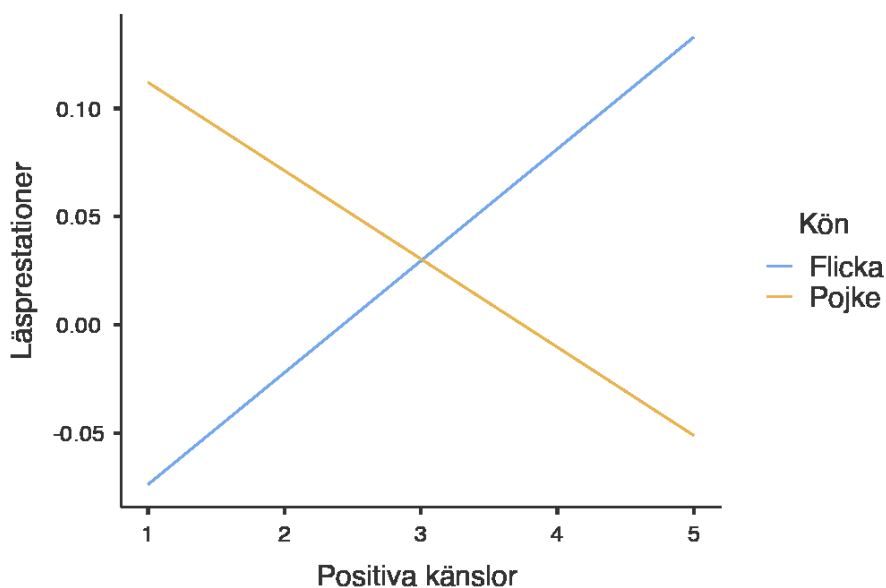

4.3.2. Läspredationer

När effekten mellan prediktorerna och kön testades på läspredationer visade regressionsmodellen att kön inte hade någon signifikant effekt på läspredationer. Däremot då könen och effekten mellan de positiva känslorna och läspredationerna undersöks påvisas skillnader mellan könen. Då Figur 3 granskas går det att konstatera att det finns skillnader mellan könen och deras effekt på läspredationer. Regressionsmodellen kan förklara 0,4 % ($R^2 = 0,00395$) av variansen. Figuren indikerar att könens påverkan på läspredationerna är varandras motsatser. Flickornas resultat visar att det finns en positiv signifikant effekt mellan de positiva känslorna och läspredationerna. Då flickor upplever positiva känslor presterar de också bättre i läsning. Om de har en låg nivå av positiva känslor blir poängen för läspredationer lägre. Pojkarnas resultat visar en motsatt effekt, det vill säga en negativ signifikant effekt gällande positiva känslor och läspredationer. När pojkarna upplever en låg nivå av positiva känslor presterar de bra i läsning, men om deras nivå av positiva känslor är högre blir poängen för läspredationer högre. Inga skillnader mellan könen påvisades för effekten mellan läspredationer och livstillfredsställelse ($p = 0,583$) samt för läspredationer och negativa känslor ($p = 0,307$).

Figur 3

Könens påverkan på sambandet mellan upplevda positiva känslor och läspredationer

5. Diskussion

I kapitlet diskuteras avhandlingens resultat kopplat till tidigare forskning. Därefter förs en metoddiskussion där metod och tillvägagångssätt diskuteras, samt analysmetoden och mätinstrumentens lämplighet granskas. Kapitlet avslutas med en avslutande diskussion och förslag till fortsatt forskning.

5.1. Resultatdiskussion

Syftet med denna avhandling var att undersöka om det finns samband mellan välmående och skolprestationer hos elever i årskurserna 4–6, och om elevernas kön påverkar dessa samband.

När resultaten granskades visades det att en del av prediktorerna har samband med det subjektiva välmåendet.

Resultaten i denna undersökning visar att det finns ett signifikant samband mellan matematikprestationer och livstillfredsställelse. Livstillfredsställelsen har ett positivt samband med matematikprestationerna. Elever som upplever en högre nivå av livstillfredsställelse presterar bättre. När sambandet mellan läsprestationer och livstillfredsställelse undersöks framkommer inte signifikanta samband. Resultaten i denna studie gällande sambandet mellan livstillfredsställelse och de matematiska prestationerna stämmer överens med en del tidigare gjord forskning, där forskare kommit fram till att högre nivåer av livstillfredsställelse kan öka de akademiska prestationerna (Gilman & Huebner, 2006; Guzmán m.fl., 2020; Lyons & Huebner, 2016; Ng m.fl. 2015). Detta indikerar vikten av att stödja elevernas välbefinnande i skolan. Tidigare forskning påpekar att utbildningsreformerna ska uppmärksamma elevernas välbefinnande, samt införliva mål som kan öka elevernas välbefinnande och akademiska prestationer (Lettau, 2021; Lyons & Huebner, 2016; Proctor, 2010). Murphy (2015) betonar att välbefinnandet kan vara en indikator för kommande skolprestationer, och bevisar i sin forskning att barn i årskurserna 1–3 som deltog i ett åtgärdsprogram för psykisk hälsa uppvisat bättre resultat än barn som haft fortsatta problem med sin psykiska hälsa. Tidigare forskning har bevisat att det subjektiva välbefinnandet är en stor del av hur en individ upplever sin livstillfredsställelse. Ett bättre subjektivt välbefinnande gynnar psykisk- och fysisk hälsa, samt att det kreativa tänkandet (Maddux, 2018).

Hypotesen för forskningsfråga 1 (H1) var att en högre nivå av livstillfredsställelse påverkar skolprestationerna. Resultaten i denna undersökning redogör för att livstillfredsställelsen möjligen kan påverka skolprestationerna positivt, eftersom bara elevernas matematikprestationer påverkades av deras livstillfredsställelse. De negativa känslorna visar en negativ signifikant inverkan på elevernas prestationer i matematik. Elever som upplever negativa känslor gentemot matematiken har en tendens att prestera sämre än elever som inte upplever negativa känslor. Resultat av tidigare studier har betonat att höga förväntningar av omgivningen ha en negativ inverkan på ungdomarnas prestationer. Det kan leda till en känsla av otillräcklighet och negativa känslor (Moksnes, 2016). Högre nivåer av upplevda negativa känslor anses även ge en större risk för mindre engagemang till skolan, och mer missnöje (King m.fl., 2015). För forskningsfråga 3 fanns två hypoteser.

Analysen mellan de upplevda positiva känslorna och de matematiska prestationerna visade ett non signifikant samband. Tidigare studier har uppvisat resultat som visar att positiva känslor har en viktig betydelse i skolkontexten och känslor som depression

och social stress kan minska om man upplever flera positiva känslor. King m.fl. (2015) indikerar att positiva känslor kan öka motivation, som sedan påverkar skolprestationerna positivt. Även Weber m.fl. (2016) har fått liknande resultat i sin studie. Detta strider mot resultaten som framkommer i denna studie, eftersom prestationerna i matematik inte påverkas av de positiva känslorna. När prediktorerna granskades gemensamt med de matematiska prestationerna var enbart sambandet mellan de matematiska prestationerna och livstillfredsställelse signifikant.

När läsprestationerna undersöktes med de tre olika prediktorerna visades ett signifikant samband mellan läsprestationer och elevernas upplevda negativa känslor. Elevernas negativa känslor har en signifikant positiv effekt på läsning. Eleverna som upplever mer negativa känslor gällande läsning presterar bättre i läsningen än de elever som inte upplever negativa känslor. Det finns tidigare resultat som betonar att negativa känslor kan påverka skolengagemang negativt (King m.fl., 2015). Det framkommer även resultat som påpekar att personer som inte presterar bra nödvändigtvis behöver ha ett sämre välbefinnande, samtidigt betonar studien även att personer som presterar bra inte alltid upplever att de mår bra (Bücker m.fl. 2018). För prediktorerna livstillfredsställelse samt positiva känslor hittades inga signifikanta samband till läsprestationer. Hypotes 3A till forskningsfråga 3 antydde att ett sämre välbefinnande påverkar elevernas skolprestationer negativt. Hypotesen uppfylls gällande de matematiska prestationerna, men inte läsprestationerna. Hypotes 3B elevernas höga skolprestationer påverkar välbefinnandet negativt uppfylls gällande sambandet mellan läsprestationer och negativa känslor.

Hypotes 2 som antydde att ett bra välbefinnande kan påverka skolprestationerna positivt uppfylldes inte. Det hittades inga signifikanta samband mellan elevernas matematiska prestationer och deras läsprestationer gällande positiva känslor. När könens inverkan på sambandet mellan det subjektiva välmåendet och skolprestationer undersöktes, visade resultaten att signifikanta samband mellan en del prediktorer kunde påvisas, men inte mellan alla. De resultat som indikerade på ett signifikant samband för pojkar var mellan livstillfredsställelse och matematikprestationer och negativa känslor samt matematikprestationer. Inga signifikanta samband på samma prediktorer kunde visas för flickorna. Gällande positiva känslor och läsprestationer kunde resultaten påvisa ett samband för både flickor och pojkar. De övriga analyserna påvisade inte några signifikanta samband.

Sambandet mellan livstillfredsställelse och matematikprestationer för pojkar visar positivt signifikant effekt. Detta innebär att pojkar som har en högre nivå av livstillfredsställelse presterar också bättre matematiskt samtidigt som pojkar med en lägre nivå av

livstillfredsställelse har lägre poäng i matematikprestationer. Dessa resultat stämmer över med tidigare forskning där det har lyfts fram att livstillfredsställelsen har en inverkan på hur man presterar akademiskt. Ett positivt samband har också hittats i tidigare studier där resultaten som presenterats har indikerat på att en högre nivå av livstillfredsställelse påverkar skolprestationer positivt (Guzmán m.fl., 2020; Lettau, 2021; Lyons & Huebner, 2016; Proctor, 2010). I studien gjord av Lettau (2021) visas det att barn anser att deras skolprestationer är betydelsefulla på hur de utvärderar sitt liv. Om en elev upplever att hen är tillfredsställd med livet påverkar det också elevens skolengagemang och skolprestationer (Guzmán m.fl., 2020; Lyons & Huebner, 2016). Utgående från resultaten kan man konstatera att det finns en skillnad mellan könen och deras samband mellan livstillfredsställelse och matematikprestationer, eftersom det inte påvisades några signifikanta samband för flickor. Detta stämmer överens med tidigare forskning där det har visats att elevernas kön har en betydelse för hur deras livstillfredsställelse påverkar deras skolprestationer (Bradshaw m.fl., 2011; Bücker m.fl., 2018; Campbell, 2018; OECD, 2019). Kaye-Tzadok m.fl. (2017) lyfter i sin tur fram att pojkar som har en lägre nivå av livstillfredsställelse presterar högre matematiskt. Detta är motsatsen av vad som har påvisats i denna studie.

Det andra signifikanta sambandet för könen i denna studie påvisades för pojkar gällande sambandet mellan upplevda negativa känslor och matematikprestationer. Sambandet visade en negativ signifikant effekt. Resultaten visar att pojkar som upplever låga nivåer av negativa känslor presterar bättre matematiskt medan de pojkar som upplever högre nivåer av negativa känslor har mindre poäng i matematikprestationer. I enlighet med tidigare forskning går det att konstatera att ett gott subjektivt välbefinnande inte nödvändigtvis behöver betyda att man presterar bra samtidigt som behöver inte ett dåligt subjektivt välbefinnande innebära att man presterar lägre (Bücker m.fl., 2018). Detta stämmer överens med de resultat som visats i denna studie. Orsaker till att elever upplever negativa känslor kan enligt Moksnes (2016) bero på att eleverna har misslyckats akademiskt eller att de känner att de har höga förväntningar på sig av antingen pedagoger, föräldrar eller sig själva. Vidare rapporterar King m.fl. (2015) att upplevelsen av negativa känslor ger upphov till mindre engagemang i skolan samt missnöje med prestationer. Resultaten påvisar att det finns skillnader mellan könen och dess inverkan på sambandet mellan upplevelsen av negativa känslor och matematikprestationer. Utgående från tidigare forskning kan man konstatera att detta stämmer överens med vad en del tidigare studier av Bradshaw m.fl. (2011), Bücker m.fl. (2018) och Campbell (2018) presenterat. Kaye-Tzadok m.fl. (2017) betonar att pojkars subjektiva välbefinnande oftast är starkare förknippade med

akademiska prestationer än vad flickor upplever, vilket kan vara orsaken till att endast ett samband för pojkarna påträffades och inte för flickorna.

När könens inverkan undersöktes för sambandet mellan positiva känslor och läsprestationer kunde inget signifikant samband påvisas för någondera av könen. Då figuren för regressionstabellen granskades kunde en motsatt effekt för könen konstateras. Att ett signifikant samband inte kunde påvisas med endast regressionstabellen kan bero på att sambanden för könen var motsatta och de tar därför ut varandra i tabellen. Sambandet för pojkarna visade ett negativt samband, vilket innebär att pojkar som upplever lägre nivåer av positiva känslor presterar bättre i läsning medan de som upplever höga nivåer av positiva känslor presterar sämre i läsning. För flickorna var sambandet positivt, vilket indikerar på att en lägre nivå av positiva känslor ger sämre resultat i läsprestationer medan en högre nivå av positiva känslor ger ett bättre resultat i läsprestationer. Tidigare forskning visar på samma resultat som denna studie att ett bättre subjektivt välbefinnande har en positiv inverkan på skolprestationerna (King m.fl., 2015; Murphy m.fl., 2015; Proctor m.fl., 2010; Weber m.fl., 2016). Proctor m.fl. (2010) och King m.fl. (2015) lyfter fram att elever som upplever en högre nivå av positiva känslor är mera engagerade i skolan, presterar bättre och har en positivare attityd till skolan, vilket i denna studie stämmer med resultaten för flickorna. Lettau (2021) påvisar i sin studie att det finns ett samband mellan högpresterande och lägre subjektivt välbefinnande, vilket stämmer överens med resultaten för pojkarna i denna studie. I enlighet med Bückner m.fl. (2018) kan man utgående från resultaten konstatera att ett bra subjektivt välbefinnande inte nödvändigtvis behöver betyda att man presterar bra. Gällande detta samband kan man också konstatera att det finns en skillnad mellan könen, vilket också Bradshaw m.fl. (2011), Bückner m.fl. (2018) och Campbell (2018) kunnat påvisa. Resultaten där könen visade motsatta samband är intressant eftersom det påvisar att det finns en skillnad mellan könen och hur det påverkar sambandet mellan subjektiva välmåendet och skolprestationer.

Resultaten i denna studie gällande hur könet påverkar sambandet mellan det subjektiva välmåendet och skolprestationerna visar att könet inom vissa områden har en inverkan på sambandet. Resultaten stämmer överens med tidigare forskning som presenterats och att det finns motstridiga resultat. Orsakerna till att olika resultat presenteras kan enligt Bradshaw m.fl. (2011) vara att platsen som undersökningen görs på kan ha en inverkan på resultaten. I studien mäts elevernas egna upplevelser av livstillfredsställelse, positiva känslor och negativa känslor under de fyra senaste veckorna. Detta kan ha en inverkan på resultaten eftersom det kan vara svårt för barn att utvärdera sitt liv och känslor i siffror och en om eleverna haft en dålig dag kan det också påverka resultaten. En kvantitativ studie beaktar endast

resultaten i siffror utan några utförligare svar av eleverna, vilket påverkar de slutsatser man kan dra utgående från resultaten (Olsson & Sörensen, 2021).

5.2. Metoddiskussion

För denna studie valdes en kvantitativ forskningsansats. En kvantitativstudie lämpar sig för avhandlingen eftersom samplet är stort och för att kunna generalisera slutsatser för en grupp utgående från olika variabler (Olsson & Sörensen, 2021). Utöver detta är det även enligt Olsson och Sörensen (2021) centralt att ställa frågeställningar och hypoteser utgående från tidigare forskning, vilket också gjorts i denna studie. Syftet med denna avhandling var att generalisera resultaten för möjliga samband mellan elevers välbefinnande och skolprestationer. Utgående från en kvantitativ forskningsansats har syftet med studien kunna uppfyllas. Om metoden för studien skulle varit kvalitativ skulle resultaten kunnat se annorlunda ut, eftersom deltagarna i en kvalitativ forskning kan mer detaljerat resonera för sina svar (Olsson & Sörensen, 2021). I vår studie skulle inte detta vara optimalt eftersom samplet är för stort och inga generella slutsatser skulle kunna dras. I denna studie valdes att enbart använda datat från en datainsamling, vilket innebär att man inte kan jämföra elevernas resultat med andra mätningar. Om studien skulle varit longitudinell skulle man kunnat jämföra resultaten från flera datainsamlingar för att se om resultaten ändrats då eleverna blir äldre. I den tidigare forskningen som använts i denna studie har de flesta studier gjorts på äldre barn och ungdomar. Forskningen användes i denna studien eftersom det finns knapp forskning inom området för yngre barn. Detta innebär att resultat från den tidigare forskningen och resultaten från denna studie inte är helt jämförbar med varandra.

För att kunna göra en medeltalsvariabel av variablerna för livstillfredsställelse behövde alla variabler vara jämförbara. För att de skulle vara jämförbara behövde två av variablerna transformeras så att svaren på frågorna skulle vara likvärdiga. De två variabler som transformerades var fråga tre "Jag skulle vilja ändra många saker i mitt liv" och fråga fyra "Jag önskar att jag hade ett annat slags liv". Om variablerna inte skulle transformerats skulle resultaten varit missvisande. För att lättare kunna analysera datat skapades en medeltalsvariabel för livstillfredsställelse, en för positiva känslor och en för negativa känslor. Innan vi kunde besvara forskningsfrågorna genomfördes variansanalys för att se ifall det fanns skillnader mellan årskurserna. För att undersöka om årskurserna var jämförbara användes One- Way ANOVA som analysmetod. Resultaten visade att grupperna inte hade några märkvärdiga skillnader och därför kunde grupperna i fortsatta analyser granskas tillsammans. Därför

presenteras heller inga resultat för årskurserna skilt för sig utan vi valde att se resultaten som en helhet för elever i årskurs 4–6. Om det skulle funnits en skillnad mellan årskurserna skulle regressionsanalyserna behövt göras skilt för varje årskurs. För att besvara samtliga forskningsfrågor användes linjär regressionsanalys som analysmetod. I de analyser som gjorde för att undersöka om det finns skillnader mellan könen för sambanden mellan subjektiva välmåendet och skolprestationer valde vi att inte ta med de elever som hade identifierat sig som annat eller som inte ville identifiera sig. Det sammanlagda antalet för dessa elever var 26 elever och vi anser att det är en liten del av det hela samplet och därför skulle inte detta bortfall påverka resultaten. Analysmetoden lämpar sig för att se om en oberoende variabel har ett samband med en beroende variabel (Olsson & Sörensen, 2021; Eliasson, 2022). I vår studie ville vi undersöka om elevernas subjektiva välmående hade en inverkan på deras skolprestationer och därför var regressionsanalys en lämplig metod att använda.

Mätinstrumenten som användes i denna avhandling var SPANE, The Students' Life Satisfaction Scale (SLSS) och FUNA. Alla mätinstrument baserar sig på forskning och är standardiserade mätinstrument. Detta bidrar till en ökad tillförlitlighet i studien. För att ytterligare stärka studiens reliabilitet genomfördes en Cronbach's alfa analys av mätinstrumenten SPANE och SLSS. Cronbach's alfa värdet för SPANE var 0,873 och för SLSS var värdet 0,843. Då ett mätinstruments tillförlitlighet granskas undersöker man i hur stor grad mätinstrumentet skulle få samma resultat om mätningen skulle upprepas (Olsson & Sörensen, 2021). Enligt Olsson och Sörensen (2021) anser ett mätinstrument vara tillförlitligt om Cronbach's alfa är mellan 0,70 – 0,89. Båda mätinstrumenten i vår studie lägger sig mellan dessa värden, vilket tyder på att mätinstrumenten är trovärdiga.

För att granska studiens validitet gjordes en explorativ faktoranalys för mätinstrumenten SPANE och SLSS. Faktoranalysen för SPANE visade att en tvåfaktorsmodell är lämpligast för mätinstrumentet. Detta är relevant eftersom SPANE mäter både positiva och negativa känslor vilket betyder att laddningarna bör ligga på två faktorer. För SLSS visade faktoranalysen att en enfaktorsmodell passade bäst. I tabell 3 visar vi att en tvåfaktorsmodell också skulle fungera, men att laddningarna för enfaktorsmodellen är högre och därför är den lämpligare.

5.3. Avslutande diskussion och förslag på fortsatt forskning

I denna avhandling undersöktes om det finns samband mellan elevernas subjektiva välbefinnande och deras skolprestationer. Deltagarna gick i årskurserna 4–6, och

skolprestationerna ansågs vara läsprestationer och matematikprestationer. Elevernas välbefinnande granskades i avhandlingen utgående från elevernas svar i elevenkäterna. Delområdena för välbefinnande avsågs vara livstillfredsställelse, positiva känslor samt negativa känslor. De centrala resultaten i denna avhandling visar att elevers subjektiva välbefinnande påverkar deras skolprestationer. Det finns ett signifikant samband mellan matematikprestationer och livstillfredsställelse. Negativa känslor visade också ha en inverkan på elevernas matematikprestationer. För elevernas läsprestationer framkom ett signifikant samband med elevernas upplevda negativa känslor. Mellan könen påträffades skillnader i livstillfredsställelse och negativa känslor gällande matematiska prestationer och positiva känslor gällande läsprestationer.

Största delen av tidigare forskning som gjort kring elevers subjektiva välbefinnande är gjord på äldre barn och ungdomar. Samtidigt visar även forskning att elevers välbefinnande minskar betydligt då de kommer upp i högstadieåldern (Institutionen för hälsa och välfärd, 2021). Detta tyder på att det finns skäl till att fortsätta forskning kring området och även inkludera yngre barn i forskningen. Genom att täcka denna forskningslucka kunde man arbeta aktivt för att främja barns välbefinnande, men också lägga in åtgärder i ett tidigt skede för att hindra att barnens välmående blir sämre. Det skulle vara intressant att även se hur resultaten skulle se ut får ännu yngre elever och jämföra skillnaderna mellan deras resultat och lite äldre elever.

Tidigare forskning visar på att elevers välbefinnande och tillfredsställelse med livet minskar och barn mår sämre idag än vad de gjort tidigare (Steen & Thomas, 2016; Institutionen för hälsa och välfärd, 2021). Med tanke på detta är det relevant att fortsätta att forska inom området för att kunna främja elevers hälsa och välmående. Som blivande lärare anser vi det också centralt att veta hur elevers subjektiva välmående påverkar deras skolprestationer för att kunna stödja dem och främja deras välbefinnande på bästa sätt. Enligt den finska läroplanen hör det även till skolan ansvar att främja elevers välbefinnande, men om det inte forskas inom området blir det svårt för skolpersonalen att använda de rätta verktygen för att både stödja elevers välbefinnande, men också deras skolframgångar.

En liknande studie som denna, men utförd som en longitudinell undersökning skulle vara angelägen att genomföra, för att se hur elevernas välmående utvecklas och om det skiljer sig från tidigare resultat. Det skulle även vara givande att genomföra en undersökning där stöd för elevernas välbefinnande används. För att mäta om åtgärderna för elevernas välbefinnande har en inverkan på deras välbefinnande och tillfredsställelse med livet borde det finnas både en kontrollgrupp och en interventionsgrupp. Genom att forska om hur olika åtgärder

för att främja välbefinnande påverkar elevers mående för de vuxna runt barnen en beredare kunskap och färdigheter för att kunna stödja barnen på bästa sätt.

Litteraturförteckning

Baraldi, A. N., & Enders, C. K. (2010). An introduction to modern missing data analyses. *Journal of school psychology, 48*(1), 5–37. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2009.10.001>

Berger, M. (2020). *Psykisk ohälsa i skolan upptäcka, bemöta och åtgärda* (upplaga 1). Studentlitteratur.

Bernal-Morales, B. (2018). *Health and Academic Achievement*. <https://www.intechopen.com/books/6225>

Bradshaw, J., Keung, A., Rees, G., & Goswami, H. (2011). Children's subjective well-being: International comparative perspectives. *Children and youth services review*, 33(4),548–556. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2010.05.010>

Bücker, S., Nuraydin, S., Simonsmeier, B. A., Schneider, M., & Luhmann, M. (2018). Subjective well-being and academic achievement: A meta-analysis. *Journal of research in personality*, 74, 83–94. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2018.02.007>

Björklund, K., Liski, A., Samposalo, H., Lindblom, J., Hella, J., Huhtinen, H., Ojala, T., Alasuvanto, P., Koskinen, H-A., Kiviruuu, O., Hemminki, E., Punamäki, R-L., Sund, R., Solantaus, T. & Santalahti, P. (2014). "Together at school"--a school-based intervention program to promote socio-emotional skills and mental health in children: Study protocol for a cluster randomized controlled trial. *BMC public health*, 14(1), 1042. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-14-1042>

Campbell, O. L. K., Bann, D., & Patalay, P. (2021). The gender gap in adolescent mental health: A cross-national investigation of 566,829 adolescents across 73 countries. *SSM - population health*, 13, 100742. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2021.100742>

Diener, E., Napa Scollon, C., & Lucas, R. E. (2003). *The evolving concept of subjective well-being: The multifaceted nature of happiness*. [https://doi.org/10.1016/S1566-3124\(03\)15007-9](https://doi.org/10.1016/S1566-3124(03)15007-9)

Diener, E., Wirtz, D., Biswas-Diener, R., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., & Oishi, S. (2009). New Measures of Well-Being. In E. Diener (Ed.), *Assessing Well-Being: The Collected Works of Ed Diener* (pp. 247–266). Springer Netherlands. https://doi.org/10.1007/978-90-481-2354-4_12

Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., Oishi, S., & Biswas-Diener, R. (2010). New Well-being Measures: Short Scales to Assess Flourishing and Positive and Negative Feelings. *Social indicators research*, 97(2), 143–156. <https://doi.org/10.1007/s11205-009-9493-y>

Diener, E. (2013). The Remarkable Changes in the Science of Subjective Well-Being. *Perspectives on psychological science*. 1 (1), s. 663-666. <https://doi-org.ezproxy.vasa.abo.fi/10.1177/1745691613507583>

Eliasson, A. (2022). Kvantitativ metod från början (Femte upplagan.). Studentlitteratur AB.

Frisk, E. (2018). Korrelation. *Statistisk ordbok*.
<https://www.statistiskordbok.se/ord/korrelation/>

Frydenberg, E., Care, E., Freeman, E. & Chan, E. (2009). Interrelationships between coping, school connectedness and wellbeing. *Australian journal of education*. 53, s. 261–276.
<https://doi-org.ezproxy.vasa.abo.fi/10.1177/000494410905300305>

Gilman, R., & Huebner, E. S. (2006). Characteristics of adolescents who report very high life satisfaction. *Journal of youth and adolescence*, 35(3), 311–319.
<https://doi.org/10.1007/s10964-006-9036-7>

Guzmán, J., Green, J. G., Oblath, R., & Holt, M. K. (2020). Life Satisfaction Mediates the Association Between Mental Health Risk and Perceptions of School Functioning Among Children and Adolescents. *Contemporary school psychology*, 24(4), 389–399.
<https://doi.org/10.1007/s40688-019-00257-w>

Hascher, T. (2008). Quantitative and qualitative research approaches to assess student well-being. *International journal of educational research*. 47 (2), s. 84–96.
doi:10.1016/j.ijer.2007.11.016

Hascher, T. (2011). Wellbeing. Elsevier. s.99–106.
<https://exchange.abo.fi/owa/#path=/attachmentlightbox>

Herzog, M. A. a., Francis, G. a., & Clarke, A. a. (2019). *Understanding statistics and experimental design: How to not lie with statistics* (1st edition 2019.). Springer Nature.
<https://doi.org/10.1007/978-3-030-03499-3>

Holmes Finch, W. (2021). Exploratory factor analysis. SAGE Publications, Inc.

Huebner, E. S. (1991). Initial Development of the Student's Life Satisfaction Scale. *School psychology international*, 12(3), 231–240. <https://doi.org/10.1177/0143034391123010>

Huppert, F. & So, T.T.C. (2013). Flourishing Across Europe: Application of a New Conceptual Framework for Defining Well-Being. *Social indicators research*. 110 (3), s. 837–861. DOI 10.1007/s11205-011-9966-7

Institutet för hälsa och välfärd. Hämtad 9 februari 2022. *Enkäten Hälsa i skolan*. <https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/forskning-och-utveckling/undersokningar-och-projekt/enkaten-halsa-i-skolan> *Enkäten Hälsa i skolan*. <https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/forskning-och-utveckling/undersokningar-och-projekt/enkaten-halsa-i-skolan>

Institutet för hälsa och välfärd. (1 oktober 2021). *Resultaten av enkäten Hälsa i skolan*. <https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/forskning-och-utveckling/undersokningar-och-projekt/enkaten-halsa-i-skolan/resultat-av-enkaten-halsa-i-skolan#vardnadshavare>

Kaye-Tzadok, A., Kim, S. S., & Main, G. (2017). Children's subjective well-being in relation to gender — What can we learn from dissatisfied children? *Children and youth services review*, 80, 96–104. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2017.06.058>

King, R. B., McInerney, D. M., Ganotice, F. A., & Villarosa, J. B. (2015). Positive affect catalyzes academic engagement: Cross-sectional, longitudinal, and experimental evidence. *Learning and individual differences*, 39, 64–72. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2015.03.005>

Lau, N-S. & Hue, M-T. (2011). Preliminary outcomes of a mindfulness-based programme for Hong Kong adolescents in schools: well-being, stress and depressive symptoms. *International journal of childrens spirituality*, 16 (4), s.315–330. DOI.10.1080/1364436X.2011.639747

Lettau, J. (2021). The Impact of Children's Academic Competencies and School Grades on their Life Satisfaction: What Really Matters? *Child indicators research*, 14(6), 2171-2195. <https://doi.org/10.1007/s12187-021-09830-3>

Lyons, M. D., & Huebner, E. S. (2016). Academic Characteristics of Early Adolescents with Higher Levels of Life Satisfaction. *Applied Research in Quality of Life*, 11(3), 757–771. <https://doi.org/10.1007/s11482-015-9394-y>

Maddux, J. E. (2018). *Subjective well-being and life satisfaction*. Routledge.

McLeod, J., D., Uemura, R. & Rohrman, S. (2012). Adolescent Mental Health, Behavior Problems, and Academic Achievement. *Journal of health and social behavior*, 8. s. 482–497. DOI:10.1177/0022146512462888

Moore, G., Anthony, R., Angel, L., Hawkins, J., Morgan, K., Copeland, L., . . . Shenderovich, Y. (2022). Mental health and life satisfaction among 10-11-year-olds in Wales, before and one year after onset of the COVID-19 pandemic. *BMC public health*, 22(1), 379. <https://doi.org/10.1186/s12889-022-12752-6>

Moksnes, U. K., Løhre, A., Lillefjell, M., Byrne, D. G., & Haugan, G. (2016). The Association Between School Stress, Life Satisfaction and Depressive Symptoms in Adolescents: Life Satisfaction as a Potential Mediator. *Social indicators research*, 125(1), 339–357. <https://doi.org/10.1007/s11205-014-0842-0>

Murphy, J., M, Guzman, J., Mccarthy, A., Squicciarini, A., M., George, M., Canenguez, K., Dunn, E., C., Baer, L., Simonsohn, A., Smoller, J., W. & Jellinek, M. (2015). Mental Health Predicts Better Academic Outcomes: A Longitudinal Study of Elementary School Students in Chile. *Child psychiatry and human development*, 46 (2) s.245–256.

Ng, Z. J., E. Huebner, S., & J. Hills, K. (2015). Life Satisfaction and Academic Performance in Early Adolescents: Evidence for Reciprocal Association. *Journal of school psychology*, 53(6), 479– 491. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2015.09.004>

Ng-Knight, R., F., Riglin, L., Powell, V. Moore, G., McManus, I., C., Shelton, K., H. & Frederickson, N. (2012). Pupil Mental Health, Concerns and Expectations About Secondary School as Predictors of Adjustment Across the Transition to Secondary School: A Longitudinal Multiinformant Study. *School mental health*, (13) 279– 298. DOI. 10.1007/s12310-021-09415-

OECD (2019), PISA 2018 Results (Volume III): What School Life Means for Students' Lives, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/acd78851-en>

OECD Better Life Index. (u.å.). *Life Satisfaction*.
<https://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/life-satisfaction/>

Olsson, H. & Sörensen, S. (2021). *Kvalitativa och kvantitativa perspektiv. Forskningsprocessen*. Liber. Fjärde upplagan. s.123.

Patel, R. & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur AB (Femte upplagan).

Pavot, W., & Diener, E. (2008). The Satisfaction With Life Scale and the emerging construct of life satisfaction. *The journal of positive psychology*, 3(2), 137–152.
<https://doi.org/10.1080/17439760701756946>

Proctor, C., Linley, P. A., & Maltby, J. (2010). Very Happy Youths: Benefits of Very High Life Satisfaction Among Adolescents. *Social indicators research*, 98(3), 519–532.
<https://doi.org/10.1007/s11205-009-9562-2>

Putwain, D., W., Loderer, K., Gallard, D. & Beaumont, J. (2020). School-related subjective well-being promotes subsequent adaptability, achievement, and positive behavioural conduct. *British journal of educational psychology*. 90 (1), s.92– 108. DOI. 10.1111/bjep.12266

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and Eudaimonic well-being. *Annual review of psychology*, 52(1), 141–166.
<https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.141>

Svane, D., Evans, N., & Carter, M. (2019). Wicked wellbeing: Examining the disconnect between the rhetoric and reality of wellbeing interventions in schools. *The Australian journal of education*, 63(2), 209– 231.

Talala, M. (2019). *Psyykkisesti oireileva oppilas*. PS-kustannus.

Torppa, M., Eklund, K., Sulkunen, S., Niemi, P., & Ahonen, T. (2018). Why do boys and girls perform differently on PISA Reading in Finland? The effects of reading fluency, achievement behaviour, leisure reading and homework activity. *Journal of research in reading*, *41*(1), 122–139. <https://doi.org/10.1111/1467-9817.12103>

Tov, W. (2018). Well-being concepts and components. In E. Diener, S. Oishi, & L. Tay (Eds.), *Handbook of well-being*. DEF Publishers.

Turun Yliopisto – Oppimisanalytiikan tutkimusinstituutti. (u.å). Functional Numeracy Assessment – FUNA. Hämtad 03.02.2023 från <https://www.oppimisanalytiikka.fi/ville/funa/>

Verboom, C.E., Sijtsma, J.J., Verhulst, F.C, Penninx, B.W.J.H., & Ormel, J. (2014). Longitudinal Associations Between Depressive Problems, Academic Performance, and Social Functioning in Adolescent Boys and Girls. *Developmental Psychology*, *50*(1), 247–257. <https://doi.org/10.1037/a0032547>

Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and Validation of Brief Measures of Positive and Negative Affect: The PANAS Scales. *Journal of personality and social psychology*, *54*(6), 1063–1070. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.54.6.1063>

Weber, M., Wagner, L., & Ruch, W. (2016). Positive Feelings at School: On the Relationships Between Students' Character Strengths, School-Related Affect, and School Functioning. *Journal of happiness studies*, *17*(1), 341–355. <https://doi.org/10.1007/s10902-014-9597-1>

World Health Organisation. (u.å). Pan American health organization. Mental health. <https://www.paho.org/en/topics/mental-health>

Bilagor

Bilaga 2:

Enkät för positiva och negativa känslor (SPANE)

Under den senaste månaden: hur mycket har du upplevt följande känslor?

	Väldigt sällan eller aldrig	Sällan	Ibland	Ofta	Väldigt ofta eller alltid
1. Positiva	1	2	3	4	5
2. Negativa	1	2	3	4	5
3. Bra	1	2	3	4	5
4. Dåliga	1	2	3	4	5
5. Trevliga	1	2	3	4	5
6. Otrevliga	1	2	3	4	5
7. Lyckliga	1	2	3	4	5

8. Nedstämda	1	2	3	4	5
9. Rädsla	1	2	3	4	5
10. Glädje	1	2	3	4	5
11. Ilska	1	2	3	4	5
12. Tillfredsställelse	1	2	3	4	5

Bilaga 2

Enkät för livstillfredsställelse (SLSS)

	Stämmer inte alls	Stämmer oftast inte	Stämmer delvis inte	Stämmer delvis	Stämmer ofta	Stämmer helt
1. Mitt liv går bra	1	2	3	4	5	6
2. Mitt liv känns helt bra	1	2	3	4	5	6
3. Jag skulle vilja förändra många saker i mitt liv	1	2	3	4	5	6
4. Jag önskar jag hade ett annat liv	1	2	3	4	5	6
5. Jag har ett bra liv	1	2	3	4	5	6
6. Jag har det jag vill ha i livet	1	2	3	4	5	6

7. Mitt liv är bättre än de flesta andra barns liv	1	2	3	4	5	6
--	---	---	---	---	---	---